

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 15. III aastakäik

TEATAJA

1. augustil 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
 Poolaastas . . . " 1.50
 Välismaale . . . " 5.00
 Poolaastas . . . " 3.00

Toimetused:

Kaubandus-tööstuskoja, Tallinn, Lai t. 45
 Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
 Toimetaja kõnetunnid igal äripäeval
 12-2 p. l.

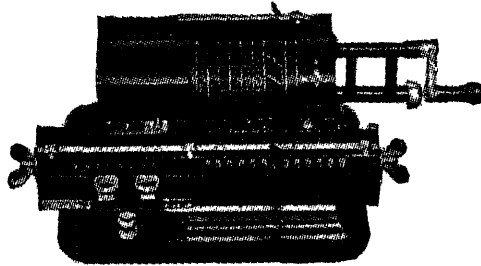
Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. kr. 40.00
 1/2 " " 22.00
 1/4 " " 12.00
 Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Mõttetu võistlus. Amortisatsioon ja tema tähtsus kaubandus-tööstuses. Prantsuse frangi stabiliseerimisest. Eesti ärikeele küsimus. Laevasõidu prahtide konjunktuur käesoleval aastal trampvedudes. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Eesti väikekaupmeeste esindajad Soomes. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Ettevõtete tegevusest. Uusi seadusi ja määrusi. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

ORIGINAL-ODHNER

Maailma
 parim
 arvestus-
 masin

Üle
 75.000
 masina
 tarvitusel

A. & P. MIETENS

Merepuleste 15 TALLINN Telefon 6-46

Peaesindus: Eesti, Lääne ja Leedu jaoks.

Mõttetu võistlus.

Et iga kaupmees oma tegevusega teenida tahab ja teenima peab — on igatühele selge. Vähemalt peab ta nõnda palju teenima, et ärisse mahutatud kapitaliprotsent, harilikud ärikulud, teenijatepalgad ja endamöödukas töötasu saaksid kaetud.

Tihti kuuleme aga ärimehi kaebavat, et selle ja selle kauba pealt midagi teenida ei olewat. Millega niisuguseid kaebusi seletada? On see lihtsalt põhjendamata hädaldamine kaupmeeste poolt, või on sellel tõepõhja all?

Kes kaubandust vähegi tunneb ja erapoolelt otsustada suudab, teab, et tõesti on olemas rida kaupu, millelt teenistus on minimaalne ehk sagedasti koguni võrdne nullile. Võtame näiteks suhkru. Ei peaks olema kellelegi uudiseks, et selle kauba pealt, eriti väikekauplemises, pea midagi ei teenita. Suhkur on aga maailmaturu artikkel ja allub seepärast maailmaturul kunagi valitseva konjunktuuri tingimustele, mille vastu üksiku riigi kaupmeeskond midagi parata ei saa. Peale selle kuulub suhkur igapäiste tarbeainete hulka, mis oma suure üldlähikäigu tõttu nii-kui-nii õige väikese kasuprotsendiga müügile lastakse. Iga väiksem hinnalangus maailmaturul toob seal paratamatult kaasa kahju. Peale suhkru on veel hulk teisi artikleid, mille kohta maailmaturu seisukord hinnad ette kirjutab. Nendest meie seekord pikemalt juttu ei tee.

Kuid peale niisuguste kaupade on veel olemas terve rida artikleid, millede hinnad täitsa püsivad ja mis sagedasti koguni kodumaal valmistatakse, kuid kaupmeestele siiski pea mingisugust kasuprotsenti ei anna. Võtame näiteks kas või pleekimata puuvillase riide, kodumaa saaduse, mille pealt detail kaupmees peaaegu mitte midagi ei teeni. Kogu kaupmeeskond teab seda, kirub, et midagi ei teeni, kuid selle peale vaatamata müüb edasi võimata odavate hindadega.

Millega seda seletada?

Selle kohta annab üks tuntud ja väga soliid Eesti kaupmees ühes oma kirjas täitsa õige ja põhjendatud vastuse. Kirjeldades oma linna üldist kaubanduslikku tegevust möödunud aasta kohta, ütleb tema muuseas järgmist:

„Haiglane nähtus ärielus on see, et ärimehed osalt teades ja suurem jagu teadmata omavahel peavad äärmiselt rumalat võistlust — üks tahab odavamini müüa kui teine, et aga oma võistlejat surmata või vähemalt talle kahju teha. Tagajärg on see, et aasta lõpul äritegevus end vaevalt on ära tasunud, kasust väikimata. Ka ei

või ülaltähendatud ümbruskonna kohta ütelda, et äriettevõtteid oleks liig palju ja see ehamäärast võistlust välja kutsuks, vaid seda tuleb seletada ärimeesete haiglase nähtuse ja arusaamisega ärist.“

Nõnda ütleb kauaaegne vilunud ärimees, kes oskab arvustavalt elu vaadelda. Ja tõesti, kui küsida mõnelt ärimehelt, kes hindade odavuse üle kirub, miks ta nii odavasti müüb, siis saad harilikult vastuseks, et süüdi olevat teine, kes hinnad nõnda alla surunud. Küsid aga teiselt selle põhjust, siis saad täpselt samasuguse vastuse. Paistab, nagu võisteldaks meil võistluse enese pärast, nagu oleks võistlus saanud mõneks spordialaks. Võisteldakse elu ja surma peale ja lõigatakse endale lihasse. Puudub arusaamine mõistliku võistluse otstarbest ja selle võimalikkudest piiridest. On kuulnud, et suures maailmas võisteldakse hindade odavusega ja piütakse seda järele teha, ilma et aimu oleks suure maailma ärimetoditest. Ameerika suured kaubamajad võistlevad alati oma hindade odavusega, kuid neil on meetod koguni teine. Seal otsitakse kõigepealt, kust saaks erakorraliselt odavasti kaupa sisse osta. Ütleme, mõni vabrik või suurem ladu

on sunnit. ühel või teisel põhjusel likvideeruma, ja suures maailmas korduvad sarnased juhud sagedasti. Niisugusest juhust saab mõni suur kaubamaja oma agentide kaudu varakult teada. Kohe ilmub ta, varustatud suurte kapitalidega, kohale ja ostab eriti odava hinnaga kogu kaupade tagavara ära. Nüüd on temal aga tähtis sellest kaubast kiire korras lahti saada, sest kiire läbikäik on Ameerika äri esimestest peatingimustest. Selleks määratakse kaubad odavate hindadega müügile, mida täitsa võimaldab ka erakorraliselt odav sisseost. Muidugi ei unusta äri seejuures oma harilikku kasuprotsenti täpselt välja kalkuleerida. Suures miljonitelinmas on kaup varsti läbi müüdud ja äri otsib jälle uusi juhuseid, kust kaupa erakorraliselt odavasti saada. Võib olla, on see vahepeal mõnel teisel kaubamajal õnnestunud ja nüüd on kord selle käes kaupa odavasti müüa.

Eelmisest selgub, et kaupa odavasti müüa on võimalik ainult erakorraliselt odava sisseostu ja kiire läbimüügi juures. Seda võimaldab aga ainult suur kapital ja lai tegevuspiirkond. Meie väikesed ja kitsad olud nõnda talitada ei luba. Seepeale vaatamata võisteldakse meil aga just peaaegselt standardkaupade juures, mis pealegi tihhest ja samast allikast pärit ja seepärast

ka sisseostuhind ühesugune. Nii kaotab võistlus igasuguse mõtte ja muutub ebasoliidseks, haiglasteks nähtuseks. Ehk kuidas tahate teie oma väikese kapitaliga võistelda, kui teie pangast laenates peate maksma 12—20%, kauba pealt teenite aga 2—5% brutto ja kogu läbikäik on aastas 3—5 korda? Selge on, et siin peale sissekukkumise ja varem või hiljem uste sulgemise muud midagi loota ei ole. Sagedasti ongi just niisugused ärid hindade allasurujaks. Oma lähenevat lõppu ette teades püüavad nad oma tagavarasid iga hinna eest, ka alla sisseostuhinna, rahaks teha. Ostja, minnes teise ärisse, nuriseb liig kõrge hinna üle ja seletab, et seal saab nii odavasti. Rumal oleks see ärimees, kes selle järele oma hindu seadima hakkaks. Kahjuks leidub meil aga niisuguseid ikkagi.

Ja kes on nüüd nende odavate hindade juures võitnud? Kas vabrik, kes kaotas pankrotti jäänud kaupmehes ühe ostja ja peale selle veel vähema või suurema summa võlgu usaldatud kaupade näol? Või tarvitaja, kes sai osta kaupa odava hinnaga? Vaevalt seegi, sest iga äriiline krahh on rahvamajanduslikult ebatootev!

Lõpetan oma kirjutise veel ühe väljavõttega ülaltsiteeritud kirjast:

„Ärimehed peaksid oma praeguse äritegemise viisi revideerimisele võtma ja vähemalt normaalselt kasuga kaubad edasi müüma nagu seda tehakse mujal äriilmas, meil ei oleks siis alati siunamiseks põhjust, et maksud on suured ja ajad halvad.“

Lp.

Amortisatsioon ja tema tähtsus kaubandus-tööstuses.

Muude raskuste kõrval, milliste all meie noor ja peatamata edasirühkiv kaubandus-tööstus näib kannatavat ja millised aegajalt võrdlemisi ebameeldivaid situatsioone esile kutsuvad, on rida fakte, mis on seotud suurel määral igasugu kinnis- ja liikuvvara normaalteenistusaastate ja sellest otsekohe oleneva amortisatsiooni summade ja protsendi teadmises ja kindlaks määramises.

Kui möödunud sõja ja revolutsiooni ristlainetes ja meie liigagi ruttu möödunud Gründertumi hiilgepäevil võis siin nii või teisiti kõrvalsihte taotledes kaunis meeoleoluliselt talitada, siis on normaalaegade saabumisega ja meil läbilõõnud üldorienatsiooniga läände need „kuldsed“ ajad paratamatult ja tagasipöörmatult vajunud ajamerre. Seega oleks põhjust loota, et majanduslikus elus nii tähtsa faktoriga, nagu seda on ettevõtte amortisatsioon üldse — enam tõsisemalt arvestatakse ja enam-vähem Öhtu-Euroopa nõudmistele vastavad korraldused sellel alal ka meil vastuvõtmist ja üldtunnustust leiaksid. Seda enam on õigus nõuda teatavat selgust ja järjekindl., et meie uued ehit., sisseseaded, masinad jne. — on kas seal pärit, või jälle lääne tehnika nõuete kohaselt konstrueeritud.

Kahjuks peame aga juba ette kurbusega alla kriipsutama, et meie riiklikud suurtööstused selles suhtes erakaubandus-tööstusele kuigi nooblit eeskujuga ei võimalda, mis siis veel eraettevõtjalt nõuda. Veel pole palju vett suutnud mere veolada, kui just käesoleva tegevusaasta tege-

vusrikkamal hooajal ilmus avalikkuse ette ühe soliidima ja kulukama, kuid paraku mitte just kõige õnnelikuma riikliku ettevõtte eelarve, kus just kinnis- ja liikuvate varade teenistusaastate arvud üldiselt vastuvõetud normidest tublisti erinevad. Inimlikult võiks ju eelarve autoreid mõista, kuid majanduse seisukohalt oleks ikkagi parem jääda reaalarvusele. Eraettevõtteist ei maksa rääkida: siin figureerivad kõige mitmekesisemad ja üksikest erinevad andmed. Teiselt poolt on amortisatsiooni summade seaduspärasel väljaarvutamisel võrratu tähtsus ka maksustamise protseduuris ja võimaldab õigusstatud vastulauset liig suurte maksumummade määramisel.

Pealinna ja meie suuremate kaubandus-tööstuslinnade rajoonides, kus diplomeeritud arvepidamise ja insenerteaduse tööjõudu küllaldaselt käepärast, on protseduur vajalikel korral ilma suurema raskuseta läbiviidav. Sootu erinev ja kaugelt halvem on selles suhtes eemale provintsi metsakolkasse sattunud kaubandus-tööstusettevõtte seisukord. Kui palju on siin-seal kergeusklikule ja arvepidamises kui ka tehniliste kalkulatsioonide peensustes vilumata ostjale kaela määratud juba ammu lootusetult väljapraagitud, kuid selleks juhuks erilisel ülepoleeritud „odavaid“ masinalogusid. On nagu saanud harjumuseks, et üks või teine ettevõtte selle asemel, et oma vananenud masinaid uuendamise korral aumehelikult vana rauana realiseerida, kohe hakkab järjekorralise katsejänesse leidmi-

seks ümber vaatama. Ja kui siis, post factum, tagant järgi selgub, et kogu selle „odava“ masinavärgiga on enam kui lootusetu võistelda moodsamate sisseseadetega varustatud tehastega, et „odav“ sissesead oma igavese remondiga kõik odavuse roosilised väljavaated kipub jäädavalt rüvetama — siis oli juba hilja ja juriidiliselt polnud enam midagi parata.

Nii meil tegelikult maksvas Vene seaduspraktikas kui ka lääne autoriteetide poolt on seatud üles puhtkatselisel alusel saadud tegevusaastate normid, milliste kestvusel töötades keskmise koormatusega keskmiste töötingimuste juures ettevõtte niivõrt renteerub, et igal aastal teatud summa mahakirjutamise teel kogu ettevõtte peale kulutatud summad täieliselt kaetakse. On fikseeritud teenistusaja kestvusel ettevõtte amortiseerunud, siis on tema sisseseadel, hoonetel jne. vaid nende materjalosa väärtus, mida näit. masinate juures vanarauana realiseerida võimalik.

Toome siinjuures mõnede erilisel tähtsate kaubandus-tööstusartiklite teenistusaastate arvud Saksa inseneri J. Oelschlägeri kirjatööst „Der Wärmeingenieur“, mis Leipzigs Otto Spammeri väljaandel ilmunud.

Vara nimetus.	Teenistusaastate arv järgmiste autorite järele					Saksa allikad
	Robert Hammond.	J. F. C. Snell.	Local government Board.	In con-thy ooun-cil.		
Hooned	60	60	80	50	66	100-150
Aurukattlad	20	20	15	20	15	10-15
Aurumasinad	20-25	25	15-25	20	20	20-25
Vesiturbiinid	—	—	—	—	22	—
Gaasimasinad	—	—	—	—	17	—
Dünamomasin.	25	25	20	20	20-22	18-30
Akkumulaator.	15	10	5-7	20	10	5-10
Transformaatorid	15	20	15	10	—	—
Juhed	25-30	15-30	12-15	12-30	25	10-30

Ja nagu allpool näeme, lähenevad ka Vene seaduspraktikas ettenähtud normid ülaltoodud andmetele, siit välja minnes on juba kerge asuda amortisatsiooni-protsendi väljaarvutamisele.

Selleks on üles seatud rida erinevaid meetodeid, mis aga pea kõik ühe või teise puuduse all kannatavad ja mõndagi teaduslikkuse täpsuse poolest soovida jätavad. Tegelikult elus võime nendega siiski läbi saada. Üks lihtsam amortisatsiooni-protsendi arvutamise meetod on järgmine:

Kalkulatsiooni abil määratakse teatud vara keskmine teenistusaastate arv erilisel kindlaks, kusjuures arvestatakse eeldusega, et töö protsess

selle aja intervallis sünnib normaalkoormatuse ja harilikkudel töö- ja kliimaatilistel tingimustel. Igakord aga seda ei tehta, vaid rahuldutakse ülal ettetulnud autoriteetsete andmetega.

Järgmiseks astmeks on arve all oleva vara materjalosa väärtuse kindlaksfikseerimine, mis kord tulevikus, tegevusaja lõpul, ütleme kas või vanarauana realiseerimisel saadakse.

Kui nüüd viimase summa maha arvata vara esialgsest ostusummast ja ülejäägi normaalteenistusaastate arvu peale jagada, siis saame summa, millise oleme kohustatud iga tegevusaasta lõpul oma ratsionaalse majapidamisviisi juures amortisatsiooni arvele üle kandma.

Ümber arvates näiteks iga-aastase mahakirjutussumma vara ostuhinna peale, saame teada amortisatsiooni-protsendi.

Tegelik näide: Aurumasina ostuhind on 42.000 kr., tema normaalteenistusaastate arv = 20. Tema teenistusaastate lõpul realiseeriti arvealune vara vanarauana pro kr. 2000.

Leida amortisatsiooni-protsendi suurus?

$$42.000 \text{ kr.} - 2000 \text{ kr.} = 40.000 \text{ kr.}$$

$$40.000 \text{ kr.} : 20 = 2000 \text{ kr.}$$

$$2000 : 42.000 = 4,76\% \sim 5\%.$$

Järelikult tuleb meil iga tegevusaasta lõpul 5% esialgsest ostuhinna väärtusest amortisatsiooni arvele kirjutada, mis loomulikult sünnib üldproduktiooni arvel.

See meetod on oma lihtsuse ja ülevaatliku ilme tõttu laialt tarvitusele võetud, kuid tehniliselt ja majanduslikult vaadatuna kannatab ta kahe järgmise raske defekti all.

Ekslikult oletab ta, nagu sünniks vara kulumine tehniliselt valmistusprotsessis võrdse tempoga kogu fikseeritud teenistusaja intervallis. Teiseks ei arvesta ta sugugi vara korrashoidmise peale kulutatavate summadega ja viimased on esimestel eksploatatsiooni-aastatel võrdlemisi tähtsusetud, kuid suurenevad kiires tempos lõpuperioodis.

Seda arvesse võttes on soovitatud mahakirjutust teha mitte vara esialgsest hinnast väärtusest, vaid viimasest bilansis figureerivast väärtuse summast.

Ka sellel meetodil on suur defekt selles mõttes, et vara kustutamine raamatute järele sünnib esimestel eksploatatsiooni aastatel kiiresti ja lõpuaastates võrdlemisi aeglaselt, kuna materjalosa tõsine kulumine sünnib vastupidises tempos.

Kolmas mahakirjutusmeetod on esimestest oma iseloomu poolest põhjalikult erinev ja seepärast on ta võrdlemisi vähesel määral tarvitu-

sele võetud. Harilikult on ta aktsiaseltside põhirkirjas fikseeritud. Ta näeb ette amortisatsiooni ainult puhaskasust.

Et aga puhaskasu tõeline väärtus äärmiselt muutlik suurus on, siis võib juhtuda et näiteks, pideva kriisi perioodides mingit kasu saada ei ole, järelikult puudub ka võimalus ette võtta mahakirjutust. Suure profiidi aastal tuleb loomulikult tugeva mahakirjutusega endist tasa teha. Juriidiliselt ehk oleks see arvutus vastuvõetav, kuid majanduslikult mitte, sest ta ei vasta loomulikule töö protsessile. Tegelikult on mahakirjutus-protsent seaduses ette nähtud. „Polosh. o gossud. prom. nalog.“ näeb ette mahakirjutust vananemise arvel kivi- ja metallehituste, laevade jne. juures mitte üle 5% ja puuehituste, laevade, masinate, valmistusriistade ja elus kui eluta inventari juures mitte üle 10% nende esialgselt ostusumma väärtusest. Harilikult amortiseeriti Vene tehnika seisukohalt välja minnes:

Vabrikute ja tehaste kivist korpused, arvesse võttes nendes sisalduvat rauda, betooni ja teisi tugevus-sideaineid 1% — 3%.

Elektrimootorid	12%,
masinad	10%—15%,
aurukatlad	5%— 7%,

Tööinstrumentide amortisatsioon arvestatakse kahel viisil: 1) on nende tegevusiga vähem kui üks aasta, siis kantakse nad otse valmistusarvele, 2) on aga nende töövõime-aastate arv kuni 2 aastat, siis amortiseeritakse 50%—60% suuruses. Edaspidi väheneb amortis.-protsent vastavalt tööaja suurenemisega.

Ettevõtte päralt olevat maa-ala tavalikult ei amortiseerita, vaid aegajalt ettevõtetud ümberhindamise läbi fikseeritakse tema reaalkaalu väärtus. Loomulikult pole see maksev maapõuevarasid sisalduvat maa-alade kohta, millised amortiseerida tuleb.

Viimaste mahakirjutus oleneb oletatavate eksploatatsiooniaastate arvust, maa-ala esialgselt ostuhinna väärtusest ja sellest summast, millega teda kord eksploateerimise lõpul realiseerida võiks.

A. K.

Prantsuse frangi stabiliseerimisest.

Frangi seaduslik stabiliseerimine sai teoks 25. juunil. Prantsuse raha, mille kurss maailmasõja kestvusel sunduslikult ülal hoiti, tegi peale sõja lõppu samuti kriisi läbi, nagu teiste mannermaa riikide rahad. Clemenceau lahkusimisel 1920. aastal oli frangi kurss 67 naela vastu, Poincaré ajal 1924. aastal veel kõigest 140. Kartellivalitsuse viimastel päevadel, juulil 1926., langes ta 240 peale naela vastu. Saadikutekoda, mis oli valitud Poincaré'i kukutamiseks, kutsus seisukorra kõige kriitilisemal silmapilgul, lõpliku kokkuvarisemise eel, uuesti ametisse sellesama mehe. Poincaré seadis jalule maa usalduse ja ühes sellega frangi. Juba 18 kuud on frank tegelikult olnud stabiilne, ligikaudu oma praeguse seadusliku kursi juures. Tema revaloriseerimine veel kõrgema kursi sihis oleks olnud võimalik, ja Poincaré'i isiklikud sümpaatiadki on selle poolt olnud, kuid tegelikud olud sundisid teda loobuma selle läbiviimisest. 18 kuu eest peatati frank tema praeguse kursi juures, sest suurem tõus tol silmapilgul ähvardas tuua segadust kaubandusse ja tööstusse. Hiljem, et spekulatsiooni frangi tõusu peale maha suruda, oli Prantsuse pank sunnitud ostma määratud arvul välisvaluutat ja selleks uusi franke juure trükkima. Mai kuus stabiliseerimise seisukord enamvähem, kuna

frankide nõudmine vaikus, kuid hoopis hiljuti kardeti uut spekulatsiooni pealetungi, mis oleks viinud tõsisele inflatsioonile ja selle tagajärjel hindade tõusule. Teisest küljest, kui oleks tahetud franki revaloriseerida näiteks 100 peale naela vastu, nagu see mõnede soov oli, siis oleks — arvesse võttes Prantsuse panga poolt hiiglasummades kokku ostetud välisvaluutat — riik umbes 10 miljardi kaotanud. Nii oli Poincaré realistina, kuigi oma isiklikkude eelistuste vastu, sunnitud läbi viima seadusliku stabilisatsiooni.

Poincaré esitas stabilisatsiooni seaduse ministrite nõukogule laupäeval, 23. juunil ning samal pealeõunal parlamendile, kusjuures ainult frangi tulevane kurss oli jäetud vabaks. See tehti teatavaks alles kell 9 õhtul (mil ka New-Yorgi börs juba suletud oli), et ära hoida iga suguse spekulatsiooni võimalust. Saadikutekoda arutas seadust kogu pühapäeva ja voteeris ta 448 häälega 18 vastu, 133 erapooletuga.

Frangi seaduslik kurss on selle järele 124.21 naelsterlingi ja 25.52 dollari eest, mis jäeldub tema kullakaalust (65,5 milligrammi, 900/1000 puhast). Ta on seega vähe üle ühe viiendiku oma ennesõjaaegselt väärtusest. Pangatähtede emissioon oli seni piiratud teatud arvuga, nüüdsest peale on ta ainult kullakattest, mis ei

tohi langeda alla 35% väljaantud tähtedest ja jooksvatest arvetest. Enne stabilisatsiooniseaduse väljakuulutamist väljalastud kuld- ja hõberaha kaotab maksvuse seadusliku maksuvahendina. Prantsuse panga arvel lüüakse uued 100-frangilised kuldmündid, kuna praeguste 5-, 10- ja 20-frangiliste pangatähtede asemel välja lastakse vastavad hõbemündid. Nimetatud pangatähed kaotavad maksvuse 30. detsembril 1932. Hõberaha ollakse kohustatud eratehingute puhul vastu võtma ainult kuni 250 frangini. Prantsusmaa läheb üle monometallismile.

Prantsuse panga tähed on ümbervahetatavad

kulla vastu. Kangides maksetakse kulda mitte vähem kui 200.000 frangi eest, alla seda müntides, mis alles lõömata, see tähend., et tegelikult ei hakka piletite konvertiibileet mitte otsekohe maksma. Teisest küljest on Prantsuse pank kohustatud ostma kulda ehk kuldraha (kullavääruse järele) piiramatul arvul, mida temale pakutakse.

Stabiliseerimise teostamise järeldusel tuleb Prantsuse pangal oma kullareservid ümber hinnata, mille tagajärjel mitte ainult terve riigivõlg panga vastu kustub, vaid isegi riigikassa kasuks 1 miljard franki üle jääb.

Eesti ärikeeles küsimus.

Ilma erisõnastikuta meie läbi ei saa.

H. Haljaspõld.

Iga teadusharu on Eestis loonud eriterminoloogia. Mitte vaid õigus- ja arstiteadlased, loodus- ja arvuteadlased, vaid ka puhttegelised alad — nagu raudtee ja laevandus — on sunnitud olnud keele peale mõtlema. Teaduslik mõtlemine ja täsmalisuse nõue teevad vajaliseks väljendusinstrumendi viimistlemise. Eesti ärimeeski, kui ta tahab oma alal jõuda senisest kõrgemale tasapinnale, peab harjuma üldnähtusi esitlema üksiknähtusiks. See aga nõuab kõigepealt paremat ja painduvat keelt.

Seni on meid siin välja aidanud kaubandusalal sulge tarvitanud mitmekesiste tegelaste väga mitmekesine väärtuse keeleinstinkt. On eraviisil loodud mitmesuguseid sõnu, rakendatud üldisest keeletarvitusest kadunud sünonüüme teatud erimõiste teenistusse, introducteeritud võõrsõnu ja sõnasõnalisi tõlkeid kõigist võimalikest keelemurdeist. On olnud häid ja halbu algatusi. Halbade pole kahju, headest küll, kui nad kaovad igapäevast ainet käsitlevasse artiklisse või raamatusse, ja pärast enam ialgi oma olemasolu meele ei tuleta. See on aga olnud tänini meie vastavate ürituste saatus. Või aga omandavad nad mõne halva epigooni sule all nende autorile täitsa vastuvõetmatu, uue tähenduse. See maksab meie kaubandusliku kirja-keele kohta.

Palju troostitum on asi siis, kui meie tutvuneme kaubandusliku kõnekeelega. Üks germanism on teise otsa lükitud, üks Saksa sõna ajab teist taga. Ja see „kõnekeel“ tungib sel kujul isegi trükki, nagu seda meie parematest tulundusajakirjast võib näha. Lisaks tuleb veel

igasugu ortograafilisi vigu: Saksa „sch“, th, jne. Uuemal ajal hakkab Inglise keel kaasa aitama, et meie kirjakeele alal veelgi suuremat segadikku tekitada. Inglise rahaüksuste alal kirjutatakse pens, pensid ja mõeldakse selle all penny, pence. Kas pole küllalt sellest kui kirjutame: penn (ehk penni) ja pennid? Milleks vaja kahekordseid mitmusi? Kirjutame ju ka tonn, tonnid (Ingl. ton, tonce). Linnanimi Gent (see on õige Vlaami vorm) esineb vananenud Vlaami ja praegusel Inglise kujul Ghent (seda pea igas laevakuulutuses), kuigi Eesti keelele ja õigekirjale ta õige vorm kõige sobivam. Kõik need näited on võetud Tallinna börsikomitee teadaandest.

Millised on siin põhjused? Nagu juba alul nimetatud, on põhjus vaid üks: meil puudub kaubanduslik terminoloogia.

Agasellise terminoloogia soetamine ei tohiks meie tänapäeva ja organiseeritud kaupmeeskonnale pakkuda võitmatuid raskusi. Tänu Jumalale, Eesti kaubanduslik kirjavaras on juba õige suur. Viimase 10 aasta jooksul on välja antud terve rida iseseisvaid teoseid, kus nii mõnigi sõna on leidnud lõplikult õnneliku kuju. Ja „Eesti majanduse“ ning „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ aastakäigud — kas ei ole needki ilusaks varasalvaks sellele, kes kavatseb korraldada vastava esialgse materjali? Sellele literatuurile lisaks võiks uurida teiste teadusharude sõnastikke, eriti õigusteadlaste oma, siis veel J. Aaviku „Uute sõnade sõnastikku“ (viimast suure kasuga, olen sealt isiklikult kunagi välja kirjutanud 40—50 sünnist ja kõlbulikkude sõna Eesti

kaubanduskeele jaoks). Ning „Wiedemann“. Kui selle kõrval veel arvestada võõrkeeliste kaubandussõnastikkudega, mis ometi Eestis kõik saadaval, võiks peagi valmida materjal, mida võiks lähemalt hakata sõeluma selleks eriti kutsutud komisjon. Sellest komisjonist peaksid osa võtma ka kutselised keeleteadlased.

See oleks tee, mis meid viiks Eesti kaubandusterminoloogia juure. Erasisiku tööna (katsetas kunagi Victor Poom, ja minagi olin seal

vähe mängus) ei saa sellisel teosel olla edu, on ju ala liig avar ning eeldab universaalmõistust.

Kes peab siin olema algataja? Minu arvates Eesti kaupmeeskonna üldorganisatsioon Kaubandus-tööstuskoda ühes vastavate teaduslike asutustega, millise nime all mõistan esikätt Eesti Majanduspoliitilist Seltsi ja Akadeemilist Rahvamajanduse Ühingut.

Belgradis, 11. juulil 1928.

Laevasõidu prahtide konjunktuur käesoleval aastal trampvedudes.

E. Masik.

Käesolev aasta on trampaevasõidus, kus teatavasti peaaegu terve meie välislaevastik tegevuses, olnud õige vilets.

Meile tähtsamal veol — metsamaterjalil — on prahtide langemine meilt kui ka Soomest Inglise idaranda keskmiselt 4—6/—stand., s. o. 10—15%. Sama on ka prahtidega Hollandi, kus vahed kõiguvad 3—4 fl. vahel. Ka tagasi prahid, milleks teatavasti suuremalt osalt sõed, on alla läinud ning nende saaminegi on raske. Keskmiselt on süte praht 9—12 d. vähem läinud aastast, s. o. 15—18%.

Daani vähemate partiidega metsavedudel, kus teatavasti tegutseb meie purje-, mootorpurje- ja vähem laevastik, on seisukord peaaegu samasugune. Siin on langus ka 3—5 kr., mis teeb välja sama protsendi.

Vaadates ligemalt Inglise ja Skandinaavia prahi indeksi trampprahtidele, näeme pilti, mis sama kõneleb. Näiteks Rootsi prahtide indeks (Svenska Handelsbanken, Stokholm andmed) näitab järgmist pilti:

1927. a. (1913. a. = 100)

	Üldindeks.	Süte vedu	Vilja vedu	Metsamat.
		Ingl.	Ameer.	
Veebr.	147	95	161	151
Mai	145	98	168	150
Aug.	134	98	130	152
Okt.	131	98	132	151
Dets.	131	98	135	153

1928. a.

Jaan.	128	103	124	150
Veebr.	124	97	120	145
Märts	122	91	126	136
Apr.	121	91	128	130

Maikuu kohta pole veel andmeid, kuid ka siin oli langemine mõne protsendi võrra.

See tabel näitab huvitavat võrdlust ka ennesõjaaegsete prahtidega, kust näeme, et eriti raskesti on langenud süteprahid, olles isegi madalamad kui enne maailmasõda. Metsaveo prahid olid Rootsist läinud aastal keskmiselt 51% kõrgemal, kuid tänavu on langenud kohutavalt, nii et ainult 28—30% kõrgemad.

Seega oleks praegune metsa- ja süteveo indeks trampvedudel Rootsist, mis õige ligidalt vastab ka teistele põhjamaadele — 116 (tehes parandust prahtide vahekorras), kuna aga läinud aasta maikuu ta oli ümmarguselt 135. Seega protsendi vahe võrreldes ennesõjaaegsega 35% ja 16%.

Kui nüüd tuletada meele, et praegu loetakse laevade kulusid meie oludes (palgad, sad.-maks., kinnit. jne.) keskmiselt 40—50% üle ennesõjaaegsete, siis on arusaadav, kui võrt raske on laevaomanikul sarnaste prahtide juures omaga välja tulla.

Sama pilti pakub tuntud Inglise Lloyds List'i indeks, mis andis tänavu maikuu kohta järgmised tähtsamad arvud trampveos (1923. a. — 100):

Euroopa koguprahid	76.02
P.-Ameerika	82.78
L.-Ameerika	85.82
Ülemaailmik	85.82

Võrreldes läinud aastaga koguprahid:

	1927. a.
I veerand	107.62
II „	99.52
III „	93.72
IV „	93.60

	1928. a.	
I veerand		86.30
Aprill		85.80
Mai		85.32

See tabel näitab piltlikult, et prahid on üldiselt järjekindlalt langenud, alates läinud aasta teisest veerandist, misjuures eriti suur langemine on käesoleval aastal, jõudes mais tervelt 22.3 punkti, s. o. 21% allapoole läinud aasta esimest veerandit.

Prahtide langemise põhjuseks on muidugi üldiselt prahtide vähesus võrdlevalt pakutava tonnaashiga. Tonnaashi ülekaa-luks on mitmed põhjused, millest eriti oleks nimetada seisupandud tonnashi tegevusesse astumine läinud aasta alul nähtavale tulnud prahihindade tõttu, mis andis ise juba ligi ¼ milj. tn. lisaks aasta alul tegevuses olnud tonnaashile. Peale selle mõjus teataval määral ka Englise söestreik Euroopa siseturu ümberkorraldamise peale, mis väljendus selles, et Balti mere ümbruse riikidesse hakati Poolast rohkesti süsi vedama, missugune nähtus ka pärast streiki, s. o. 1927. a. jooksul ja praegu kestab, nii et Inglismaa Balti merre saadab vähem süsi, asendades Poola sütega, millede vedu ligemal ning sellega tonnaashi vähem vajatakse. Kolmas põhjus, mis ennast eriti metsaprahtides tunda annab, on tänavune Englise turu tagasihoidlikkus metsamaterjalide ostus, mis algas juba läinud talvel ning praegu osaliselt maksev. Seda näitab piltlikult Soome müügid aasta esimese nelja kuu jooksul, mis olid 1927. a. 875.000 stand., kuid tänavu ainult 630.000 stand., s. o. üle 25% vähem. Kui sellele juure lisada

veel eelpoolnimetatud peaaegu kõikide laevade tegevusse astumist, siis on selged tähtsamad ja ligemad põhjused prahituru halvaks seisukorraks.

Viimasel ajal teeb laevaomaniku seisukorra veelgi raskemaks Soome sadamatöölise streik, mis kestab juba üle kuu ning vaatamata asemele tulnud vabatahtlikkudele tööliste laevadele suuri kahjusid sünnitab, kuna laadimine viibib tihti 50% võrra ja rohkem. Kuna sarnase viivituse kui force-majeuri eest charterdaja kahjutasu ei maksa, tuleb see jällegi laevaomaniku kanda. Ka Rheini jõe söetöölise streik mõjus selleks kaasa, et Hollandi sadamatest sõeprahtisid raske oli saada ning kuna meie oma metsamaterjalid tänavu suurel arvul Hollandi lähevad, siis pidid paljud sealt tagasi bal-lastis tulema.

Mida töötab ligem tulevik? Selle peale on raske midagi öelda, kuna prahiturg oleneb nii paljudest faktoreist, mis näiteks läinud sügisel ja talvel viisid sarnase anomaalini, et prahid langesid, vaatamata hariliku sesooni tõusu ennustusele.

Siiski võib tänavu sügiseks ennustada (eriti metsaprahtides) tõusu, mille tähtsamaks eelduseks see, et metsaostud suurenevad iga päevaga ja Soome vähemalt üle 1 milj. stand. välja tahab saata (läinud aastal 1¼ milj.), kuna aga tööliste streik praeguse kibedama sesooni vedusid takistab, siis on sügisepoole oodata õige elavat tegevust, mis muidugi ka meie ja ligidastele prahiturgude peale mõju avaldab. Seepärast ei tarvitse laevaomanikkudel sügiseste prahtidega rutata, vaid oodata tõsiselt ärateenitud tõusu.

Suurärimees Hans Vinnal †

Hans Vinnal on sündinud 20. juunil (vana kalendri j.) 1882. a. Viljandimaal Loodi vallas Everti talus, kus tema isa Toomas talukohta pidas. Pere oli suur ja Hans pidi juba varakult iseseisvalt leib teenima hakkama. 14-aastaselt poisikesena lahkus ta vanemate majast.

Koolihariduse sai ta Viljandi algkoolis ja hiljem H. Treffneri eragümnaasiumis, kuid vanemate kehvuse tõttu ei läinud tal korda oma haridust lõpule viia. Tuli otsida teenistust. Suveti töötas oma onu juures Tamsalus, kellel oli kauplus ja lubjaahi. Viimaks läks tal korda pääseda Peterburi, kus kõrgematel kaubanduslikkudel kursustel oma haridust täiendas.

Lõpetades kursused, astus Peterburis Jelisejevi kaubamajja teenistusse, kuid juba lühema aja pärast asus Tallinnas Rotermanni suurärises. Olles asjatundja, hoolas ja kohusetruu, tõusis ta teenistuslinal kiiresti ja mõne aja pärast nägime teda V. J. Gorbatschevi kaubamajas ärijuhina.

1915. a. hakkas iseseisvalt töötama. Asutas värvivalamise töökoja ja muretsetes Vene laevastikule ja jalaväele Tallinnas värve ja muid kaupu. Sellele lisaks tulid aastate jooksul põllutöomasinad, traktorid ja lõpuks autod. Viimasel ajal spetsialiseerus täiesti autokaubandusele, olles maailma suurima autokontserni General Motorsi ainesindaja Eestis.

Suurärimees Hans Vinnal, kes 14. juulil autoõnnetusel surma sai. Kadunu sängitati 19. juulil maamulda suurte auavaldustega ja määratu suure rahvahulga osavõtul.

Kõik, kes Hans Vinnaliga kokku on puutunud, teavad kiita tema suurt töötahet, täpsust ja otsekohesust. Hommisul esimesena, õhtul viimasena viibis ta oma laialistes ettevõtetes, mitte üksnes pealtnaatajana ja juhatajana, vaid sagedasti töömehena. Tööd ei põlanud Hans Vinnal ja oma sõpradele, kes talle nõu andsid ennast tegelikust tööst vähe rohkem tagasi tõmata, vastas ta heasüdamlikult naeratades: „Aga miks siis mitte tööd teha, kui ma võin tööd teha! Ma olen seda ju poisikesest saadik teinud.“

Tema töö, hoolsus ja ausus olid talle õnnistuseks. Hans Vinnali ettevõtted paisusid suurimaiks meie kodumaal ja Hans Vinnalit ennast peeti üheks jõukamatest meestest Eestis.

Kuid kõige selle alalise väsitava töö juures leidis Hans Vinnal veel rohkesti aega seltskondlikuks tegevuseks. Teda ei nähtud mitte ainult paljudes majandusliikudes ühingutes (Tallinna Krediid Panga nõukogus, A.-S. „Näituse“ nõukogus j. t.), vaid ka paljudes teistes asutustes, mis mingit ainelist tulu ei tootanud. Nii oli ta 1921.—1923. a. Üleriikliku Kaupmeeste Liidu esimees ja selle laialise asutuse hing; oli Tallinna

Kaupmeeste Seltsi asutaja, juhatuse liige on ta peaaegu kogu selle seltsi kestvusel olnud (viimasel ajal esimehena). Pikemat aega oli ta Pühavaimu koguduse juhatuse esimeheks ja mainitud kogudusel on põhjust teda tänulikult mäletada. Tallinna kaitsemaleva organiseerijate ja toetajate ridades seisis Hans Vinnal jällegi esimesel kohal. Igalpool, kus tõsist tööd ja avitajat kätt oli vaja, seal ei puudunud Hans Vinnal.

Iseloomult otsekohene ja aus, sooja südame ja lahtise käega, nii tundsimine meie Hans Vinnalit. Ja nii tundsid teda paljud, seda näitas see rahvameri, kes oli kogunenud saatma teda viimasele teekonnale — leinamajast Pühavaimu kiriku kaudu Rahumäele.

Ootamatu ja õnnetu surm viis meilt selle väsimatu töömehet. Tallinna kaupmeeskonnal on eriti põhjust Hans Vinnali järele leina tunda, sest ta kaotas Hans Vinnali surmaga ühe silmapaistvama kolleegi, kes omakasudest üle pidas silmas üldsuse kasusid. Parimaks tunnistuseks sellest oli tema tegevus Üleriiklikus Kaupmeeste Liidus, Tallinna Kaupmeeste Seltsis ja ärimaksu komisjonides, kus Hans Vinnal alati oma ametivendade huvide kaitseks südilt ja julgelt välja astus.

Hans Vinnal oli üks neist, kes omal ajal energiliselt õhutasid Kaubandus-tööstuskoja ellukutsumist. Koja esimestel valimistel jäi ta aga meeleldi kõrvale ega lasknud oma kandidatuuri üles seada. „Kandidaate nii-kui-nii palju,“ ütles ta sõpradele sellekohase ettepaneku peale, „ma ei ole harjunud au pärast tööd tegema, vaid töö enese pärast. Ja tööd võib igal pool teha.“ — Kuid hoolimata sellest, et Hans Vinnal vormiliselt Koja liikmete nimekirjas ei seisnud, pidas ta alati väga lähedat ja sooja vahet korda Kojaga, eriti selle II sektsiooniga.

Nüüd puhkab väsimatu töömehes Rahumäel külmas hauas, sinililled silma peal, kullerkupud kulmu peal. Vara ta lahkus, parimas meheas, täis töö rõõmu ja energiat. Surma külm käsi on viinud ta Manalasse, kuhu tuleb minna kõigel, olgu varem või hiljem.

Olgu maamuld Sulle kerge, hea mälestus Sinust püsib kaua!

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Eesti väikekaupmeeste esindajad Soomes.

Soome detailkaupmeeste ülemaaline kongress ja liidu peakoosolek
9. ja 10. juulil 1928. a.

Iga-aastaseid ülemaalisi Soome detailkaupmeeste kongresse peetakse juulikuu esimesel poolel vaheldamisi ühes suuremas kaubanduslikus keskkohas; nii leidis aset eelmine kongress 4. ja 5. juulil l. a. Tampere, käesoleva aasta 17. järjekorraline kongress peeti ära Viiburis ja tuleval aastal on otsustatud kokku tulla Helsingis. Ehkki k. a. peetud kongress ei olnud arvurikkamaid, oli siiski umbes 1200 detailkaupmeest koosolekuteks kokku tulnud. Et põhjamaade kaupmeeste-organisatsioonidele saadetud sellekohaste kutsute peale Eesti Kaubandus-tööstuskoda kongressile oli saatnud väikekaupmeeste delegatsiooni, siis olid nii koosolekute saal kui ka koosviibimiste ruumid ehitud Soome ja Eesti lippudega. Eesti poolt võtsid kongressist ja sellele järgnevalt detailkaupmeest- et liidu aastapeakoosolekust osa Koja III sektsiooni liige härra F. Küttmann ja sama sektsiooni sekretär härra O. Lipmann.

Kongressi avamiskõnest, samuti sellele järgnevalt tervituskõnest Eesti delegatsiooni poolt käis läbi punase joonena soov kooskõlastada tulevikus mõlema rahva kaupmeeskondade amet alalist tegevust, sest vennasrahvaste igakülgne lähenemine on tingitud esikätt just nende riikide majandushuvide koordineerimisest. Kongressi avamise puhul peetud tervituskõned tõlgiti Eesti ja Soome keele.

Peetud kõnede järel asub kongress juhatare ja kirjatoimetajate valimisele. Kongressi asjaajamine pannakse liidu ettepanekul 4 selleks valitud komisjoni peale: 1) ametoskuse komisjon, mille ülesandeks on küsimus „Detailkaubanduses tegelevate ametoskuste töstmisest“, 2) propaganda-komisjon — „Detailkaupmeeste töö tähtsuse valgustamisest ostjaskonnale“, 3) eriasjaajamise komisjon — „Kodumaa puuvillastaduste detailkaubanduse korraldamisest“ ja 4) 7-isikuline valijakomisjon, mis viib täide kõik valimisesse puutuvad ülesanded.

Enne kavast ettenähtud küsimuste juure asumist juhhib koosoleku juhataja osavõtjate tähelepanu asjaolule, et kongressile on võimalus veel

esitada küsimusi, kuid tehtagu seda kohe kirjalikult sisse andes, et juhatusel oleks võimalus nende kohta teha otsust, kuivõrra nad osutuvad tähtsateks. Tehti ainult üks ettepanek Helsingi riide- ja pudukaupm. ühisuse poolt puuvillasaaduste korraldamise kohta.

„Detailkaubanduses tegelevate ametoskuste töstmise“ küsimuses otsustas kongress, leides, et äriteenijate müügiokuse edendamiseks võib kaasa aidata ainult kogu ametoskuse töstmine detailkaubanduses, jätta detailkaupmeeste liidu valitsuse ülesandeks:

1) Korraldada üksikasjaliselt müügitöenjate harjutamisasutis ja see siis oma põhimõtetele vastavalt ellu kutsuda. Harjutusi peetagu 6-kuise kestusega 2 korda aastas, alates 1. juunist ja 1. detsembrist. — Tehakse ka ettepanek aeg muuta 1. novembri ja 1. mai peale, et sesooni alul leiduks juba vilunud jõude.

2) Kokku seada võimalikult pea 8 päev. õppekursuste õppekava ja paluda liidu ringkondi asuda nende korraldamisele võimalikult juba esimese talve jooksul. —

Niisuguseid lühiajalisi kursusi on seni pidanud rootslased. Soomes oleksid nad teostatavad alul liidu jõukamate ringkondade ülalpidamisel, kuna hiljem najatatakse riiklikule toetusele, mis Rootsis ka elajõuliste kursuste puhul saavutatud.

3) Püüda kutsuda ellu detailkaubanduse õppeasutis ja oma peale võtta siin esineva õpetuse korraldamine nii pea kui aeg selleks sünnis. — Kooli õppekava seisku kursuste omale võrdlemisi lähedal, kuna õpetus on siin loomulikult palju üksikasjalisem. Rahalist tuge loodetakse riigilt, kui kool juba sündsäl kujul tegutsemas. Veendutakse, et detailkaubanduse ametoskus on niisuguste laiaulatuslikkude õpetuste hankimisel hõlpsasti sooritatav.

4) Paluda kaubandus-tööstusministeeriumi või kooli-ülemlvalitsuse kaubandusosakonda võtta ette kaubanduskoolide ehk kaubandusõppeasutiste õppekavades niisugune muudatus, et siin esineks ka müügiõpetus ja et kaubatundmise õpetus uuendataks tublisti praktilisemaks.

5) Võimaluse korral hoolitseda detailkaubandusele tähtsate õppe- ja käsiraamatute trükkis avaldamise eest. — Niisugused raamatud aitavad enesearendamise teel rõhkesti kaasa vastava kutsehariduse tõstmisele. Selle küsimuse lahendamiseks on juba mõni raamat trükist ilmunud, kuid rahaline puudus on siin teinud suuri takistusi. Esikätt peetakse silmas just hädatarvilisi raamatuid. —

Vastu vaidlemata võetakse vastu kõik komisjoni ettepanekud.

„Detailkaupmeeste töö tähtsuse valgustamiseks ostjaskonnale.“ Leitakse, et ostjaskonna tunnustuse ja lugupidamise saavutamiseks tuleb 1) tegutseda edurikkamalt, viludes ametis ja äriiga ümberkäimises, 2) valgustada oma töös võimalikul viisil rahvamajanduslikku ja ühiskondlikku tähtsust ja 3) esineda ajalehtedele niisuguse ettepanekuga, et nad suhtuksid vastutulekuga detailkaupmeeste sooritata-vaile tööle ja neid edendada tahtvaile püüetele. —

Propagandatoimkond asub seisukohal, et detailkaupmeeskonnal on liidu ja tema ringkondade abil ajalehe kaudu vaja ostjaskonnale teha selgeks võimalikult üksikute detailkaupade rahvamajanduslik tähtsus ja kasu. Seepärast peaksid kaupmehed ise ka ajalehtedes esinema kirjutistega ja selgitustega asja üle. Propagandatöö oleneb just suurelt jaolt kaupmeestest endast. Soovitav oleks korraldada detailkaubanduse nädal igalpool, mille jooksul kaupmeestel on võimalik oma ostjatele selgitada detailkaubanduse tähtsust just ostjate seisukohast. — Leitakse, kuna ajalehed seni nagu enam kaupmeeskonna vastastena toimivad, et neid nüüd oma poole tõmmates oleks tungivalt põhjendatud üles kutsuda kaupmehi endid neis esinema kirjutistega.

„Kodumaa puuvillasaaduste kaubanduse korraldamisest“. Koosolekule esitati järgmised punktid: 1) detailkauba-ärilede puuvillasaaduste aastaostude tegemisel anda arvatav hinnaalandus oleks määratud umbes sel kujul nagu seda liidu valitsus 1927. a. lõpul on soovinud, ja 2) kas on tõeline vajadus valmistada ka niisuguseid gingham- ja flanellkangaid, millede pikkus on 15 meetrit.

Detailkaupmeeste liidu häälekandjas oli avaldatud soovi saada bruttohindadest alandust aastaostude tegemisel järgmisel kujul:

vähem.	30.000 Smk.	suur. a.	ostusummast	1%
„	125.000	„	„	1½%
„	200.000	„	„	2%

millest kõrgemat hinnaalandust ostumäära põhjal detailkaupmeestele enam ei anta. See nõue oli üles seatud nimelt neil põhjustel: Tarvitusel olev alandussüsteem ei suurenda kodumaa puu-

villasaaduste müüki, kusjuures väikesed detailkaubaärid, kes kuidagi müüvad kaunike osa puuvillatooteist, ei pääse kõige suuremategi jõupingutustega sellekohaste alanduste osalisteks, kuna see küll põhjustab suuremaid ärisid üsna kõrge, 4% ni tõusva, hinnaalanduse tõttu soovimatuile võistlustele, mis väiksematele äridele annab surmahoobi. Kuna ühiskauplused seega lõikavad suuremaid kasusid kui üksikkauplused, tuleks viimastel asutada puuvillakauba sisseostu-osauhisus, ja nii pääseksid nad hinnaalanduse osalisteks. Niisuguseid osauhisusi leidub rootslaste hulgas. Koosolekut osa võtjatest näevad paljud heameelega ostumäära alandamist, mille pealt veel hinnaalandust antakse, nii väikesele summale, et kõik detailkaupmehed pääseksid siin osalisteks; ja nimelt —

vähem.	25.000 Smk.	suurusest	ostusummast	1%
„	50.000	„	„	2%
„	200.000	„	„	3%
„	500.000	„	„	4%

Suurema protsendi saamiseks tuleb jällegi liituda. Helsingi riide- ja pudukaupm. ühisus ei lepi nii suure alandus-% vahega, mis kutsub välja asjatuid üksikeist lämbutavaid võistlusi. Engroskaupmeeste liit, kes tehastega pidanud läbirääkimisi, asub seisukohal, et 4% on tulevikuski säilitatav 1.000.000 marga suuruse ostusumma pealt, kuna alammäär 30.000 pealt on 2%, kus oleks 5 astet ½% vahega. Määra lähemaks kalkuleerimiseks on liit püüdnud detailkaupmeestega jõuda kokkuleppele. Oleks tarviline veel nõupidamised ära oodata ja seepärast peab juhataja soovitavaks jätta liidule vabad käed kokkuleppimiseks. — Raske on müügihindu ülepea reguleerida nii erinevatel tingimustel. Mõned peavad paremaks ühesugust protsendimäära, mis kõrvaldaks igasugused mitmepaiksused ärielus. En-groskaupmeeste huvides seisab ju detailkaupmeeste olemasolu ja seepärast tohiks loota kokkulepet. Tähtis pole lõppude-lõpuks % suurus, vaid peaasi on, et üksik detailkaupmees oleks samas asendis, milles osakaupmees. Seepärast peaks detailkaupmeeste liidu valitsusele tehtama ülesandeks saavutada ajajooksul niisugused ostutingimused, mis tagaksid seesuguse seisukorra. — Leitakse ka, et ettepan- dud määrades I ja II hinnaalanduse saamise ostusumma vahe on liig suur, ja seepärast on parem

vähem.	30.000	suurusest	ostusummast	1%
„	75.000	„	„	1½%
„	100.000	„	„	2%
„	150.000	„	„	2½%

Tuutakse esile, et ka turg (Viiburis) on tubli hin-

dade reguleerija, mis tühistab jälle omakorda igasuguse % tuualse hinnaalanduse määra.

Peale asja üksikasjalist arutamist antakse komisjoni, mis hiljem kongressile heakskiitmiseks teeb järgmise ettepaneku: 1) juhul, kui suurte ja väikeste aastaostude tegemisel praegu saadav alandus on ebasünnis, jätta liidu valitsuse ülesandeks püüda koos Soome engroskaupmeeste liiduga niisugust alanduse korraldust, et alam ostumäär, millest hinnaalandust tehakse, oleks 25.000 Smk. ja kõikide alanduste vahe suurimalt 2%;

2) et kangaid valmistataks ka 15 meetri pikkusi,

3) et tehased hindaksid kõiki riideid üks ($\frac{1}{1}$), pool ($\frac{1}{2}$) ja neljandik ($\frac{1}{4}$) marka meert.

Kongress kindab heaks komisjoni ettepaneku I ja II punkti.

Helsingi riide- ja pudukaupm. ühise ettepanek: 1) et kodumaa puuvillatehastel oleks sisse seatud hinnakiri kaupade tähestikulise järjestusega,

2) et tasutavad hinnad tehtaks ümmarguseks markadesse ja 50-pennilistesse,

3) et korraldatava hinnaalanduse puhul saaksid ka detailkaupmehed tasu hinnavahest nendelt ostudelt, mis tehtud 14 päeva enne uue hinnakirja maksmahakkamist,

4) et ükski puuvillasaaduste muuja ei väheneks hinda alla tehase määratud bruttohinna ja alandus ei oleks kõrgem kui 5%,

5) suurendada seega praegune alandus 10%—15%,

leiab kongressilt üksmeelse heakskiitmise.

Soome detailkaupmeeste aasta-peakoosolek.

Koosoleku tähtsamaks päevakorrapunktiiks oli detailkaupmeeste liidu Rauma ringkonna asutamine, mis koosoleku poolt üksmeelselt heakskiideti.

Peale koosolekuid korraldati kongressist osavõtjale huvimatki Imatrale, kus muuseas vaadeldi eelolevaks aastaks valmivat hiigla-elektrijõujaama. Autosõidul mööda Lõuna-Soomemaad tutvustati Eesti delegatsiooni maal asuvate kauplustega, suuremate paberi-, puupapi- ja tuletiku-vabrikutega, transpordi-viisidega maal ja jõgesid mööda, nagu Saima kanalid jne., samuti mäidati eestlastele Viiburis Savo-Karjala detailkaupmeeste ühississeostuarisid, ladusid ja kontoreid. Tallinna tagasi jõuti peale umbes nädalast Soomes viibimist.

Ülilahke vastuvõtuga, samuti ka tagajärgedega, mis kongress meile võis pakkuda, jäi Eesti väikekaupmeeste esindus enam kui rahule.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Väliskapital põgeneb Venest.

Nõukogude liidu valitsus ei ole kunagi olnud liig kiitsi välismaade suurematele äridele kontsessioonide andmisel. Seega tehakse ilus käeliiugitus kapitalistlike riikide poole, et näete, meie ei ole eraalgatusele sugugi nii vaenulised kui arvatakse. Teisest küljest meelitatakse seeläbi väliskapitali kapitalivaesele maale. Omal ajal olid Saksa suurärid nagu Krupp, Valdfhof, Otto Volf ja teised need, kes esimestena suurte lootustega kontsessioonidest kinni haarasid, suuri kapitalite ettevõtetesse mahutasid ja Venemaa uuest majanduslikust voolust (nep) aina head lootsid. Kuid kommunistlike korda juba oma nahal tundma õppides pidid nad peagi jõudma arusaamisele, et kommunistlik pind tööstuse arenemiseks sugugi mitte soodus ei ole. Kõiksugu riiklikud ja sotsiaalsed koormatused lasusid rängalt ettevõtetel ja paiskasid Saksa muudu nii täpsed kalkultatsioonid hoopis segi. Alul nii roosilised lootused muutusid peagi kõige mustemaks pessimismiks, kontsessioonärid üksipäisi järele

lõid käega kogu kontsessioonide, ettevõtetesse mahutatud kapitali ja muu peale, raputasid Nõukogude liidu tolmujalgadelt ja katsusid, et said tagasi koju, olles rikkamad tühe pettumuse pooltest.

Kuid mitte ainult sakslastega ei läinud nõnda, vaid sedasama said ka teiste maade kapitalistid samuti tunda. Eesti äri-ringkonnil on veel väga elavalt meeles lugu Leningradi „Uue Bavariaga“, mis mõnelegi mehele sai saatuslikuks. Nüüd kuuleme samasugust lugu ühest suuremast Ameerika ärist. Ameerika tuntud rikkas Hariman'i kontsern sai pikaajalise kontsessiooni Kaukasuse mangaanilademete ekspuaterimiseks. Omal ajal kirjutati sellest kontsessioonist rohkesti ja loodeti, et kontsern Kaukasusest saab rikkalikku kasu. Mõne aasta töötamise järele on aga kontsern nüüd jõudnud arusaamisele, et ühekülgiselt ainult Nõukogude liidu valitsuse kasusid kaitsev leping nõnda rängalt ettevõtetele rõhub, et nad mitte vähematki kasu järele ei jäta. Tagajärg on see, et ameeriklased, kes 1925 a. mil leping sõlmiti, kuni tänini nendesse

laialistesse ettevõttesse on matnud 7½ miljonit dollarit, samuti nagu nende eelkajadki lootusetult kõige peale käega loovad ja kurva kogemuse võrra rikastunult tagasi koju poõravad.

I. L.

Postivalitsuse seletus Tallinna telefonivõrgu asjus.

Teie lugupeetud ajakirja s. a. l. juuli numbris 13 ilmunud artikli „Armeeste hadad telefoni tarvitamisel“ kohta palun lahkesti avaldada järgmise seletuse:

Viivitused antud ühenduste katkestamises ja eksitused ühenduste andmises kinniolevatel ühendustel on tingitud meie praeguse keskjaama kommunaatorite süsteemist.

Ühenduste andmise tööle kommunaatorite juures on intensiivsemal tööajal asetatud kõige paremad tööjõud. Kuid kella 10—16 vahel on kommunaatori laudadel, kuhu iga 100 numbriga kohtade asetatud üks tööjõud, nii suur töö, et see ka kõige vilunudatel inimestel käib üle jõu. Nimelt pole tehniliselt võimalik kommunaatori juure rohkem tööjõudu asetada. Kommunaatori maksimaalne maht on 3500 numbrit, kuid koduste keskjaamade kaudu on aga kommunaatorisse ühendatud tegelikult ligi 700 abonenti. Seega peab iga tööjõud kommunaatoril tegema kaks korda rohkem tööd kui normaalolukorras seda olla võiks ja sellest siis ka mõningad paratamatud eksimised.

Postiametkond on juba 5 aastat Tallinna telefonivõrgu arendamiseks krediti nõutanud, kuid ainult tänava on selleks esimest korda raha lubatud ja seega hakatakse, kui krediidi saamine ka edaspidi võimaldatakse, Tallinnas lähemate aastate jooksul järkjärgult telefoniolusid parandama.

Personaali kokkuhoiust saavutatud ökonoomiast läheb 50% riigi tuluks.

Tallinnas, „11.“ juulil 1928. a.

Posti peavalitsuse peadirektor G. Jallajas.

Uusi seaduseelnõusid.

Kaubandus-tööstusministeerium on vabariigi valitsusele kinnitamiseks ja riigikogule esitamiseks esildanud atsetüleeni, kaltsium-karbidi laskeriistade, püssirohu, tongide, lõhkeainete ja mängukaartide valmistamise ja müügiseaduseelnõud.

Esildatud eelnõud on praegu maksva end. Vene tööstuse ja käsitööstuseeaduse eestistatud ja olude ning nõuetekohaselt parandatud kuju.

L.

Hea algatus teedeministeeriumilt meie liikumisasjanduse reklaamiks.

Teedeministeeriumi poolt on ilmunud hinnatu laialilaotamiseks inglisis-, prantsus-, saksakeelne „Reisijuht Eestis“, mis on määratud eriti valimaalastele. Juht sisaldab kenal kriidipaberil raudteede, laevaliiniide ja omnibuste tähtsamaid andmeid. Peale selle lühikesed juhtnoorid hinnalaotamise saamiseks raudteedel ekskursioonidele, messidele ja kongressidele sõitjatele. Lisaks rahakunsid ja konsulaatide aadressid. Illustreeritud hulga piltidega Eesti vaatamisväärtisematest kohtadest.

See algatus on igapidi kiiduväärne, näidates et meie raudteevalitsus on kõrgemal puhtkroonu asutusest, kaasa mõjudes reklaami teel liikumise suurendamiseks ja hõlbustamiseks. Peaks lootma, et see algatus ruttu areneb, nii et sarnase reklaami tarvis isegi eelarvesse võetaks vastavad summad. Meie turistide seltsid uksi on veel nõrgad turismi ja liikumise korralduseks, nii et raudteevalitsuse kaasaloomine siin on heaks sümptooniks.

Avaldame kindlat lootust, et see algatus areneb ning peale raudteevalitsuse ka teised riiklikud ja eramajanduslikud organisatsioonid ka teistel aladel, näiteks vee- ja õhuteedel ja sadamate alal ajakohase propaganda tähendust tunnustavad ja selle teostamiseks samme astuvad.

E. M.

Veel mitmekordse valgustusjõuga elektripirnide.

Meie ajakirja nr. 13 töömeeste teate Stokholmi inseneri Anderssoni hiljuti leiutatud kahe valgustusniidiga elektripirnist. Nüüd aga saadeti meie Tallinna firma A.-S. Kapsi ja Ko. poolt lahkesti mõnesuguseid „Philips“ vabrikute (Hollandis) prospekte, millistest selgub, et nimetatud vabrikute poolt juba ammu kahe kolme ja enamkordsete valgustusniitidega elektripirne on valmistatud ja müügile saadetud. Nii on Rootsi inseneri leiutus sellel alal tublisti hiljaks jäänud.

Kreeka:

EESTI KARTULITE SISSEVEDU KREEKASIS LUBATUD HELLASE VABARIIGI PRESIDENTI DEKREEDIGA.

Meie Kreeka peakonsul on mitmel korral tähelepanu juhtinud Kreeka turu tähtsusele meie kartulile. Hinnad püsivad kõrgemal kui meie

scistel eksportiturgudel (Rootsi, Soome), ka kaugemaa laevapraht ühesarvatult; nõudmine kindel ja püsiv.

Kreeka, kui viinamarju kasvatav maa ei luba kartulit sisse vedada ühelki maalt, kus viinamarjad kasvada võivad, õigusega kartes, et ühes kartuliga viinamarja kahjureid (phylloxera) võib sisse tuua. Seepärast on kartuli sissevedu üldse keelatud eriseadusega, milles aga erandina ära tähendatud, et presidendi dekreediga lubada võib kartuli sissevedu n. n. „mitte-phylloxerilistest“, see on põhjapoolsetest riikidest, kus viinamarja ei kasva. See asjaolu mõjub arusaadavalt hindade kõrgel hoidmiseks kaasa, kõrvaklades võistlejate hulgast kõik naaberriigid ja lõunapoolsed maad, ja võimaldab prahihindasid kanda Läänemerele. Eesti nende riikide seas seni loomulikult ei olnud.

Läinud aasta septembris pöörasin vastava palvega Kreeka ametasutuste poole, et saada cri-luba Eesti kartulite sisseveoks Phytopatoloogia nõukogult, kes neid küsimusi siin otsustab. Mitmekordsete meeletuletuste ja visiitide peale vaatamata ei saanud ma mingisugust vastust, ning minu kirjale 15. septembrist 1927. a. tuli uus ametlik kiri järgi saata 11. jaanuaril 1928. a. Ja alles nüüd hiljuti lahendati küsimus lõplikult ja jaatavalt ning Hellase (Kreeka) vabariigi presidendi eridekreet Eesti kartuli sisseveoalga on viimaks välja antud.

Mil tingimustel kartuli sissevedu Kreekasse lubatud.

Meie eksportööridele on tähtis järgmine väljavõte Kreeka majandusministri kirjast nr. 3761, 10. veebr. 1928. a. Eesti vabariigi peakonsulaadile: „...Phytopatoloogiline nõukogu astub arvamisel, et Eesti peakonsulaadi poolt ettetoodud fakt, et Eestis viinamarju ei kasvatata, tõele vastab, ning et seetõttu. . . Eesti kuulub mitte-phylloxeriliste maade hulka ja kartuli sissevedu Eestist on lubatav. Iga sisseveetav kartulisaadetis peab varustatud olema päritolu tunnistusega, mis kartuli ülesostu kohalt valitsusasutise või omavalitsuse poolt välja antud. Selles päritolutunnistuses, mille Eesti eksportäri muretseb, peab tähendatud olema kauba kaal ning tõestatud, et see kartulisaadetis on tõesti Eestis kasvanud, sealjuures aga mitte triiphoonetes ega muudes oludes, kus viinapuud kasvavad. Päritolutunnistus peab olema Prantsuse keeles või kui muus keeles, siis Kreeka konsuli poolt tõestatud kreeka- või prantsuskeelse tõlkega. Kui kartuli ülesostu kohal Kreeka konsulaaris puudub, siis võib päritolutunnistuse tõlget tõestada eksportsadama linnas asuv Kreeka konsul. Kartul peab olema ilma mulla ja lii-

vata, pakitud kottidesse, mis kinni pandud eksportööri plommi või pitseriga...“

Vastav dekreet on välja antud, mille järgi ülaltähendatud tingimustel kartuli sissevedu lubatud Eestist Kreekasse, see on Vana-Kreekasse, Epiiri, Candiassa.

Soome :

Streigid. 2. juun. alanud sadamatöölite üldstreik kestab edasi. Tööliste seletustel on neil head lootused streigi kordaminekuks, kuna tööandjad jälle kinnitavad, et streiki tuleb lugeda ebaõnnestunuks. Paari päeva eest avaldas sotsiaalministeerium teadaande, et streik laevade liikumist takistanud ei ole, kuna juunikuus Soome saabunud 1274 laevast 1146 ümberlastitult uuesti välja sõita võisid (s. o. 100 laeva rohkem, kui 1. a. juunis).

1. juun. alanud maalrite streik Helsingis kestab edasi.

1. juulil algas Viiburis ehitustööliste üldstreik.

Uus Soome tollitariif. „Helsingin Sanomate“ teatel edenevad uue tollitariifi eel-tööd visalt. Kindel olevat, et 1929. a. jääb veel maksma senine ajutine tollitariif ja võib olla isegi 1930. a. algupoolel.

Soome kaubalaevastik. Soome auru-laevade o.-ü. on hiljuti tellinud Daanist 3 uut laeva. 2 neist on 2600-tonnilised kaubalaevad, pikkus 260 jalga, kiirus 11 sõlme. Laevad ehitatakse tugevad ja kõige uuema tehnika järele, nii et jääs liikumine neile ei teeks raskusi. Liikuma pannakse laevad Soome-London-Rotterdam vahel. Kolmas laev on „Wellamo“-tüübiline reisijatelaev, mis tuleb viimasest siiski veidi suurem. Kõik laevad peavad lepingu järele valmis saama kõige hiljem 15. juuniks 1929.

Soome majanduse esimese poolaasta tulemused. K. a. esimene pool on nüüd mööda ja mõnedki statistilised andmed lubavad selle aja majanduse arenemise käigu peale pilku heita. Majanduslikus elus on küll möödunud poolaastal olnud palju elavust, kuid see ei tähenda veel, et arenemine maale soodus oleks olnud, ennem ehk vastupidi. Ennekuulmata suur sisseveo ülekaal äratub juba rahutust majanduslikkudes piirides ja seisukord rahaturul muutub ikka pinevamaks. Juunikuus on harilikult Soome väliskaubanduse bilanss ikka aktiivseks muutunud, olgu siis et aasta alguskuudel sissevedu alati väljaveost suurem püsis. Käesoleval aastal juhtus aga ootamata, et ka juuni kaubavahetus lõppis passiiv-bilansiga. Kokkuvõttes on aga 6 kuu sisseveo ülekaal enam kui 2 korda suurem

länudaastasest. Seetõttu võib juba nüüd ennustada, et käesoleva aasta kaubavahetus lõpeb passiivbilansiga, mis omakorda avaldab mõju ka maksubilansile. Ebasoodsa kaubandusbilansi põhjustena nimetatakse tollide alandamist, mille tõttu kaubatarvitus on tõusnud, teiseks on väljavedu vähenenud, nii karja- kui ka väljaveotööstuse saaduste rühmades. Mõnedes ringkonnis ollakse juba õige rahutud, kõneldatakse, et rahvas elab üle jõu ning nõutakse tarvituse piiramist tarbeainete tollide tõstmise abil. Tõsist häda karta ei ole muidugi veel põhjust, sest ega kõiki sisseveetud kaupasad kohe ära tarvitata, muist läheb kahtlemata rahvamajanduse rikastamiseks ja arendamiseks. L. a. viidi Soomest välja puukaupa kokku 1.300.000 standarti, mis võimaldaski eksporti impordiga tasakaalu viia. Nüüd valitseb aga üldine arvamine, et puuväljavedu sarnasel määral on Soome metsadele üle jõu. Iga-aastasest metsa juurekasvu arvesse võttes peetakse normaalväljaveo normiks aastas 900—1.000.000 standarti, ja nähtavasti langebki puuväljavedu k. a. selle normaalväljaveo võimaluste normini. 300—400.000 standardi võrra väljaveo vähenemine aastas tähendab aga rahvamajanduse sissetuleku vähenemist 750—1000 milj. Smk. võrra. Sarnast auku ei saa nii kiirelt täita uute väljaveoartiklitega, sest väljaveotööstuse forsseerimine, millele nüüd pannakse kõik lootused, nõuab pikemat aega. Kõike seda arvesse võttes peab oletama, et lähematel aastatel Soome väliskaubanduses tuleb väike tagasimine, mis mõne aasta pärast peale valmistavate jõudude ümberkorraldamist uuesti hakkab tõusma.

Läti :

Inglise laevad Läti lipu alla.

Teatavasti on Läti uue seaduse järele võimalus tuua välislaevu Läti lipu alla, ilma et nõutaks kapitali suhtes Läti kodanikkude kapitali, kuna nõudmine on ainult juhatuse suhtes.

Seetõttu oli teada, et Läti ennenägematu suur tonnashi juurekasv osalt põhjeneb välislaevade toomisel Läti lipu alla.

Nüüd on küsimus avalikkuse ette toodud seega, et The Seed Shipping Co., Ltd. direktor on seletanud selle seltsi 4 laeva üleviimise põhjusi ja need on, et Läti lipu all iga laeva kulud aastas olevat 1500 £ väiksemad. Kokkuvõttes saavutatakse sellest, et laevad olevat Lätis vabastatud maksudest ja meeste palgad olevat odavamad.

Teatavasti on Läti kaubalaevastik tõusnud mõne aastaga imekiirelt, jõudes praegu ümmar-

guselt 125.000 br. reg. tm., misjuures tõus selle aasta kuue kuu jooksul üle 20.000 reg. tn.. Ehkki siin tõesti palju ka fiktiivseid laevu, on siiski kaugelt suurem osa Läti kodanikkude omad, milleks mõjuvalt on kaasa aidanud Läti valitsuse kindel finantspoliitika. Alles hiljuti alandati Läti hüpoteegi pangas laevasõidu laenude protsenti 6½ peale, misjuures tänavuses kavas on vähemalt 1 miljon latti laenu andmine.

Leedu :

Tööstus: Praegu töötab Leedus 162 telliskivivabrikut, nendest 80 vabr., mis aasta jooksul valmistavad 10—50.000 telliskivi, 44 vabr. — 50—100.000 kivi, 22 vabr. — 100—250.000 kivi, 13 vabr. — 250.000—1.000.000 kivi ja 3 vabr. — 1.000.000 kivi. Ühe vabriku kohta tuleb 600 ruutklm. maa-ala, kuna vabrikud ise asuvad üksteisest 25—60 klm. kauguses. Põlluministeerium tahab lähemal ajal aidata veel asutada umbes 150 uut telliskivivabrikut. Eeskujulikkudele telliskivivabrikutele tahetakse anda laenu ü 6.000 latti 8 aastaks 5 % aastas.

Pärmivabrikutest töötab praegu Leedus 4, nimelt: Panevezys'es, Kovnos, Mariampolis ja Antanavis. Leedu tarvitab aastas 250.000 kg. pärm, kuid vabrikute sisseteaded lubaksid valmistada palju rohkem, nii näit.: Panevezys'es töötav vabrik võiks valmistada 10 korda nohkem kui kogu Leedu tarvitab.

Rootsi :

Rootsi tsemenditööstuse seisukord.

Oma aruandes hindab Rootsi kaubanduskoja Rootsi ja teiste Euroopa maade tsemenditööstuse seisukorda väga raskeks. Tsemendivabrikute töövõime on kaugelt suurem kui turunõuded, mistõttu tehakse energiliselt kihutustööd, et tsemendi tarvitamine leviks; kuid tänini on sellel olnud väga väikesed tagajärjed. Iga elaniku kohta tarvitatakse tsemendi aastas Ameerikas — 250 klgr., Saksamaal, Hollandis ja Belgias — 100 klgr.; Soomes — 75 klgr.; Rootsis — ainult — 50 klgr. (olgu tähendatud, et meil Eestis ainult 22 klgr.) Igatahes on sõjaaajast peale Rootsi tsemenditoodang veidi tõusnud ja on nüüd umbes 20 % kõrgem kui enne sõda; tsemendi väljavedu on aga väga raskendatud ja seda juba kahel viimasel aastal. Suurimaks takistuseks ekspordi alal on naabermaade tugev konkurents, näit. Poola, kes omahinna odavuse tõttu Rootsi tsemendi välja tõrjub; peale selle on Poola ja Eesti tsemendi Rootsi siseturul leidnud laialist turgu. Rootsi tsemendi veetakse peamiselt Lõuna- ja Kesk-Ameerikasse, Indiasse, Leedusse ja Lätti.

Ettevõtete tegevusest.

Tuntud juveliiräri omanik J. Kopf on asunud suurendama oma ettevõtet Tallinnas, Pikk tän. nr. 27, milleks ta töökojaruume juure ehitab ning uusi masinaid ja teisi tööabinõusid juure soetab nii, et rohkem tarvitavad artiklid, näit.: hõbedast ja alpakast noad, kahtlid, lusikad jne. massartiklitena mehaaniliselt valmistatakse. Nimetatud valmistamisviis lubab ülalnimetatud artiklite hinda kuni 25% praegustest hindadest alla viia, mille tõttu sissevedu välismaalt jääks ära; kuna aga ettevõttes praeguse 19 töölise asemel leiaks tööd 50 töolist.

Pudu- ja moekaupade suurkaupmees E. Lerenmann on Tallinnas, Rannavärava pt. nr. 7, lõpule viinud uue suure 4-kordse tööstushoone ehituse. Uues hoones avab L. trikokinnaste- ja pitsivabriku; vastavad masinad on juba kohale jõudnud ja lähemal ajal algavad masinate monteerimistööd. Samal ajal on tellitud ka välismaalt uued sukamasinad, millised viimane tehnika sõna ja esimesed sarnased Eestis. Uus ettevõtte töötab lähedas kontaktis trikoo- ja sukavabrikuga „Rauaniit“, milline asub avatava kõrval ja millises L. suurimaks kaasomanikuks. Esialgu annab uus vabrik tööd 150 töölisele, mistõttu mõlema vabriku tööliste koguarv tõuseb 350 peale, seega suurim ettevõtte omarsnaste seas Eestis on. L.

Narva linaketramise manufaktuuri ühisusele on kaubandus-tööstusministeerium lubanud töid linaketramise- ja kudemisvabrikus jälle alata; sest turbiini kanali uue kiviseina ehitusetööd liginevad lõpule ja kanalile on ehitatud ajutine puusein, mis võimaldab turbiini töötamist. Uus kivisein valmib umbes kuu pärast, mil vabrik täie jõuga tööd jätkab, kuna aga esialgu vähemal jõul tööd tehakse, et täita tähtajalisi tellimisi. L.

Uusi seadusi ja määrusi majandusaladelt.

1. Rannasadamate ja sisemiste veeteede arendamise ja korraldamise seadused. (R. T. nr. 47, seadused 25. V. nr. 283 ja 284).

Kaubandus-tööstuskoja poolt algatatud ja kohalikkude organisats. poolt toetatud rannasadamate ja sisevete arendamise ja korraldamise küsimus on lõppeks rõõmustavalt nii kaugel, et vastavad seadused ilmunud ning juba käesoleval aastal algavad korraldustööd, mis kindla plaani järel 5—6 a. jooksul peab läbi viidama.

Seadus nr. 283 järele on kindlaks määratud järgmised tööd rannasadamates:

1) Ehitada uued sadamasillad ja sadamad: Orisaares, Võsul ja Vergis.

2) Remonteeritakse ja seatakse lõplikult korda Roomasaare, Mõntu, Kuivaste, Virtsu, Sõru, Orjaku, Hiiu-Suursadam, Rohuküla, Dirham, Muhu.

Kõikideks nendeks töödeks antakse riigikassast viie aasta jooksul 791.000 kr., sellest tänava elarves 154.000 kr.

Seadus nr. 284 näeb ette sisemistel veeteedel järgmiste tööde läbiviimist:

Virtsjärvel ehitada sadamasillad ja puhastada juurepääsuteed: Tänasilmajõe, Tarvastujõe, Suislepajõe ja Väike Emajõe suus.

Korraldada sadamad ja sillad Peipsil: Värska, Kallastel, Lohusuus ja Rannapungerjas.

Reguleerida ja puhastada S.-Emajõgi Virtsjärvest Tartuni, samuti Pedja, Paala ja Ahja jõgi.

Puhastada ja korraldada laevasõiduteed Narvajõel.

Kõikideks nendeks töödeks antakse krediiti 475.000 kr. ja tööd viiakse läbi kuue aasta jooksul.

See algatus on heaks näiteks, et meil ka veeteid väärikselt tahetakse kasutada sisemaa transpordiküsimuses.

Peab ainult soovitama, et tööd teostataks mitte ülepeakaela, vaid võimalikult kindlate kavade järele ning majanduslikul teel.

Kuid sadamad üksi ei lahenda veel asja, tarvis teraselt jälgida laevade arenemise võimalust vastava kindla poliitika kaudu, mis tähtis eriti sisevetel, kus esialgu laevasõidu arenemise tingimused võrdlemisi raskeid.

Ka peab kindlasti teostama sadamatesse juureveeteede küsimuse lahendamist, samuti kui Emajõel ja Narvajõel kohalikkude sildade ehitamises, misjuures kohalikud vallavalitsused ja maakonnavalitsused ei võiks jääda kõrvaltvaatajaks, vaid olema asja eestvedajateks.

Üksikute ühendusabinõude harmooniline koostöö olgu meie liikumisasjanduse poliitika selgroog.

Transport, kaasa arvatud laevasõit, on meie majandusliku arenemise alus — seetõttu peame hoolt kandma ka transportabinõude arenemise eest. E. M.

Teadaanne meremeestele,

välja antud mereasjanduse peavalitsuse tuletornideosakonnast

Tallinnas, 14. juunil 1928. a. nr. 8.

Kõik sihid on õiged, merepoolt.

Nr. 19. Tallinna lahes pannakse toime 1. augustist kuni 1. novembrini öösised laskeharjutused. Kui Suuropi ülemine tuletorn punase tulega valgustatud on, tähendab see, et läänepoolne sõidutee (Naissaare ja Suuropi vahel) Tallinna lahte ajutiselt suletud on, ja laevad võivad ainult põhja poolt (Naissaare ja Aegna saare vahelt) sisse või välja sõita.

Kui Naissaare tuletorn punaseid plinkisid näitab, tähendab see, et põhjapoolne sõidutee (Naissaare-Aegna saare vahel) ajutiselt suletud on ja laevad võivad ainult lääne poolt (Naissaare ja Suuropi vahelt) sisse ja välja sõita.

Laskeharjutused on järgmises kahes ruudus:

I. paralleelide 59°39' N ja 59° 32,5' N ning meridiaanide 24°50', O ja 24°31' O vahel.

II. paralleelide 59°32,5' N ja 59° 28,40" N ning meridiaanide 24° 34' O ja 24°14' O vahel.

III. paralleelide 59°28'40" N ja 59°26'10" N ning meridiaanide 24°14' O ja 24°25'50" O vahel.

Nr. 20. Toodrite ja tuleboide panemine Eesti vetes on viidud lõpule.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsuseid mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Rohelisest pudeliklaasist õllepudelid, millel ringi sees firma nimetus ja märk, teisel küljel sõnad „mitte müüdav“, t. t. § 77 p. 1-a alla kuuluvaks, kui lihtsad pudelid

harilikust pudeliklaasist ainult puhutud pealkirja ja vabriku märgiga, ilma mingisuguste muustriteta. /T. K. otsus 22. VI. 28. a. Nr. 1815/.

Siledaks tehtud raudlatid, paksusega 1,5 × 0,5, käsitööriistade valmistamiseks, t. t. § 140 p. 1 alla kuuluvaks /T. K. otsus 22. VI. 28. a. Nr. 1828/.

Jalgrataste külge kinnitatavad raudplekidest pakihoidmise raamid,

Kommerts Pank.

Äriseis 30. juunil 1928.

Aktiva.

	Kr.
Kassa ja arve Eesti pangas . . .	126 942.95
Välisvaluuta	15.055.43
Väärtpaberid	67.802.58
Diskont. vekslid ja tähtajal. laenud	928 955.12
Kontokorrent laenud	2.792.556.55
Sisemaa korrespondendid	
„Loro“	31.885.21
„Nostro“	899.024.16
Väljamaa korresp. „Nostro“	2.129.155 65
Vallasvara	41.241 91
Jooksv. kulud, makst. 0/0 ja komisj.	139.027.01
Üleminevad summad	49.414 22
Garantii laenude ja aktsept. trat-	
tede deebitorid	1.888.534 08
Akkreditiivid	5.434.66
Muud aktivad	9.733 —
	Kr. 8 619 762.48
Inkasso dokumendid	Kr. 658.549.84

Passiva.

	Kr.
Aktiakapital	400.000.—
Tagavarakapital	20 027.61
Liikuva varand. kustutam. kapit	15.622.37
Hoiusummad	4.659.727.20
Vekslite rediskont	149.955.34
Sisemaa korrespondendid	
„Loro“	1.668.616.68
„Nostro“	11.847.98
Väljamaa korresp. „Nostro“	29.150.84
Maksukäsusd ja aktsept. trat. . . .	441.374.05
Saadud 0/0, komisj. j. m. tulud	248 641.02
Üleminevad summad	22.613.31
Väljaantud garantiid	947.159.38
Muud passivad	5.025.60

Kr. 8.619.762.48

Panga juhatus.

üle värvitud, t. t. § 154 p. 1 alla kuuluvaks, s. o. materjali järgi, kui mitte jalgratta osad, vaid täiendavad tarbeasjad. /T. K. otsused 16. VI. 28. a. Nr. 1804 ja 22. VI. 28. a. Nr. 1816/.

Tööriistade nahktaskutega ja pagasikandjatega jalgrattad, osalt lahti võetud, t. t. § 173 p. 4-a alla kuuluvaks, kui komplekt jalgrattad, kuid peale pagasikandjate, mida eraldi, materjali järgi, tollida tuleb. /T. K. otsus 22. VI. 28. a. Nr. 1817/.

Puuvillased silmkoetud kindad, mille avauste ääred kantitud teisevärvilise kuid sama materjaliga, t. t. § 204 p. 3-a alla kuuluvaks 20% lisaga üldise märkuse 7 alusel t. t. § 183—209 juures /T. K. otsus 22. VI. 28. a. Nr. 1829/.

Habemeajamise vahukauss piimaklaasist, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui pudukauba osad /T. K. otsus 22. VI. 28. a. Nr. 1822/.

Turgude ülevaade.

Alžiiri puuturg.

Vabariigi konsul Oranis juhib tähelepanu Eesti puu väljaveo võimalustele Alžiiris ja eriti Oraanias.

Ehitustegevus on seal väga elav. Ettevalmistused 1930. aasta näituseks ja asjaolu, et Oran arvatavasti määratakse Trans-Sahara raudtee algpunktiks, annavad sellele suurt tõuget. Norra eksportöörid on võitnud juba tähtsa koha Alžiiri turul.

Konsul on valmis Eesti eksportööridele andma kõiki soovitavaid teateid turu seisukorra ja sisseveo võimaluste kohta Oranis.

Kodumaa turg.

Teravili. Kartulid. Tagavarade kaanedes on teravilja sissevedu muutunud elavaks, kuid hinnad püsivad siiski kõrgel, olgugi et viimasel ajal märgata on üsna nõrka kalduvust alanemise poole. Veeti sisse peamiselt Ameerika rukist, mida noteeriti 3,60—3,65 kr. puud. Kaerad ja odrad loomatoiduks noteeriti — 3,50—3,60 ja odrad 3,85—3,90 kr. puud.

Kartulite tagavarad on lõpukorral ja

väljavedu kestab. Hinnad tõusevad järjest. Viimased noteeringud läinud nädalal olid 1,35—1,40 kr. puud.

Liigvee kartusel oli oodata massilist loomade müüki, mis aga täide läks vaid osaliselt, eriti Iõuna-Eestis, kus lühiaajaline tunduvalt langesid.

Tallinna kaubabörsil noteeriti sealihha 16,00—16,60 ja loomaliha 8,00—12,00 kr. pd. Munade hinnad kast (360 tk.) 27,00 krooni.

Koloniaalkaubad. Üldiselt on tunduvalt suurenenud kohvi ja tee tarvitamine, mida tuleb küll panna elanikkude kasvava ostujõu arvele. Tšehhoslovakkia suhkur noteeriti 6,60, Poola suhkur 6,50 kr. puud.

Lina tagavarad on lõpukorral, ja need vähesed, mis veel müümata, seisavad, kuna välismaelt puuduvad nõudmised. Hinnad seisavad kõrgel, mida on põhjustanud puurvilla hindade tõus.

Metsamaterjal. Metsadelaadimine on hoogsalt käimas. Leidub veel suuri müümata tagavarasid, eriti saetud kaupa, mille peale välismaa nõudmine on tagasihoidlik.

Toiduainete turg.

London.	
27. VII. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nli.	
Northern Manitoba	£ 49/6
Hard Winter	46/6
Rosario Santa	48/—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	36/6
Austraalia	34/6
Kansas	35/9
Odrad Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.	34/6
California, kaal — 424 Ingl. naela	47/6
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	27/6
Canada Nr 2,	27/8
21. VII. 28. Linnad, cif.	
Riga Z K.	97.0

Pärnu H. D.	£	96.0
Slanetz U/A Medium	"	110.0
Bacon, kaal 112 Ingl. naela,		
Iiri	sh.	104.0 — 114.0
Daani	"	108.0 — 112.0
Kanada	"	100.0 — 106.0
Ameerika	"	— — —
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	"	12.0 — 16.0
Iiri	"	12.3 — 12.9
Või, kaal — 112 Ingl. n.		
Hollandi	sh.	174 — 176
Daani	"	182 — 184
Us-Meremaa	"	152 — 186
Austraalia	"	146 — 176
Argentiina	"	156 — 168
Besti või		—
Läti või I sort	"	—
" " II "	"	—

Hamburg.

27. VII. 28. Nisu
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 254—258
 Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl. 13.36
 Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin fl. 12.95
 Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin \$ 6½—7½

Rukis
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 276— 278
 Western II, cif 100 kgr. eest fl. 12.—

Kaerad
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 254—263

25. VII. 28. Odrad, talve
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 206—210

Odrad, suve
 Sisemaa, tonni eest . . . „ 252—296

Suhkur
 C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest, loco £ 14/3

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin £ 13/2½
 Jaava, 50 kg. eest, termiin American Fine Granulated 50 kg. eest „ 13/9

Rasv
 Purelard American, 100 kgr. eest \$ 32
 Steamlard „ 30½

Või Berliini en gros hinnad, tsentneri eest Rmk.

Sisemaa I sort —
 „ II „ „ —
 Välismaa I sort „ —
 „ II „ „ —
 „ III „ „ —
 Eesti või „ —
 Läti punane „ —
 „ must „ —

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	16. VII	17. VII	18. VII	19. VII	20. VII	21. VII	23. VII	24. VII	25. VII	26. VII	27. VII
Frank . . .	124.25	124.37	124.23	124.22	124.20	124.16	124.17	124.17	124.09	124.04	124.08
Dollar . . .	4.8618	4.8621	4.8643	4.8646	4.8628	4.8615	4.8612	4.8600	4.8596	4.8571	4.8571
Rootsi kroon	18.16	18.16	18.16½/8	18.16¾/8	18.16½/8	18.16½/8	18.16½/8	18.16	18.16½/8	18.15¼/4	18.15
Daani kroon	18.19	18.187/8	18.187/8	18.187/8	18.19	18.19	18.19¼/4	18.195/8	18.195/8	18.193/8	18.19¼/4
Norra kroon	18.197/8	18.19.8	18.19.8	18.197/8	18.20	18.19¾/4	18.19¾/4	18.197/8	18.19¾/8	18.195/8	18.195/8
Saksa mark	20.397/8	20.39	20.38	20.37¾/4	20.375/8	20.37¼/4	20.367/8	20.36	20.35¾/4	20.337/8	20.34
Soome mark	193.25	193.25	193.25	193.25	193.31	193.21	193.25	193.25	193.12	193.00	193.00
Floriin . . .	12.0837	12.0825	12.0825	12.0843	12.0831	12.0837	12.0825	12.08	12.0781	12.0775	12.0787
Liira . . .	92.83	92.82	92.815/8	92.82	92.82	92.82	92.83	92.83	92.84	92.83	92.81
Helveetsia fr.	25.25¼/4	25.25	25.25¼/4	25.26¼/4	25.25¾/8	25.248	25.245/8	25.24¼/4	25.235/8	25.23	25.227/8
Tshehhosl.kr	164.06	164.06	164.06	164.18	164.12	164.12	164.06	164.—	163.93	163.81	163.81
Belgia frank	34.90¼/4	34.90	34.915/8	34.92¼/4	34.908	34.90	34.905/8	34.905/8	34.907/8	34.90¼/4	34.90¾/8
Shillingid . .	34.48	34.48	34.48	34.50	34.50	34.48	34.48	34.48	34.46	34.45	34.43
Pengo . . .	27.91	27.91	27.91	27.92	27.91	27.91	27.91	27.91	27.89	27.90	27.89
Latt . . .	25.20	25.20	25.20	25.19	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20
Litt . . .	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . . .	948.—	947.—	949.—	948.—	944	947	949	948	948	948.	948.
Eesti kroon .	18.18	18.20	18.18	18.20	18.20	18.18	18.18	18.18	18.18	18.20	18.18
Höbe p/unts	2/3¼/8	2/3¾/16	2/3½/8	2/3¼/8	2/3¼/16	2/3½/8	2/37/16	2/3½/16	2/35/16	2/37/16	2/3¼/2
Plaat. p/unts						300/310					
Kuld p/u. . .									84/11		

	B E R L I N										
	13. VII	16. VII	17. VII	18. VII	19. VII	20. VII	23. VII	24. VII	25. VII	26. VII	27. VII
Naelsterling	20.419	20.395	20.39	20.372	20.376	20.374	20.365	20.361	20.354	20.341	20.338
Frank . . .	16.425	16.41	16.415	16.40	16.405	16.40	16.395	16.395	16.40	16.395	16.39
Dollar . . .	4.202	4.195	4.144	4.1895	4.1885	4.1895	4.190	4.1895	4.1890	4.1875	4.187
Rootsi kroon	112.42	112.28	112.24	112.16	112.19	112.18	112.13	112.10	112.07	112.01	112.07
Daani kroon	112.33	112.25	112.12	112.05	112.03	112.03	111.96	111.92	111.86	111.82	111.79
Norra kroon	112.20	112.07	112.03	111.98	111.93	111.97	111.92	111.91	111.87	111.81	111.78
Soome mark	10.565	10.525	10.55	10.54	10.537	10.54	10.537	10.539	10.539	10.532	10.542
Floriin . . .	169.02	168.70	168.76	168.67	168.63	168.60	168.52	168.56	168.48	168.40	168.39
Liira . . .	22.60	21.97	21.975	21.95	21.955	21.95	21.94	21.935	21.925	21.905	21.915
Helveetsia fr.	80.89	80.79	80.745	80.68	80.66	80.67	80.66	80.66	80.66	80.61	80.63
Tshehhosl.kr	12.451	12.322	12.220	12.407	12.411	12.422	12.417	12.415	12.413	12.395.	12.407
Belgia frank	58.48	58.42	58.42	58.36	58.335	58.335	58.355	58.33	58.32	58.28	58.38

Tallinna Krediid Pank A.-S.

O s a k o n n a d :

Abjas, Antslas, Haapsalus, Hiiu-Keinas, Jõhvis, Narvas, Nõmmel, Tartus, Türil, Viljandis ja Võrus.

Äriseis 30. juunil 1928. a.

PASSIVA.

AKTIVA.

Kassa ja arved teistes pankades	681.798 13	Aktiakapital	1.290.000 —
Väärtpaberid	46.711 17	Tagavarakapitalid	345.000 —
Välisraha ja vekslid välisvaluutas	527.883 12	Amortisatsiooni kapital	267.000 —
Laenuid	13.267.082 94	Ametnikkude abiandmise kassa kapital	39.615 66
Korrespondendid:		Hoiusummad	10.336.170 10
«Loro» Kr. 85.097.61		Korrespondendid:	
«Nostro» 700.747.69		«Loro» Kr. 2.250.746.06	
Osakonnad	785.845 30	«Nostro» 726.188.92	2.976.934 98
Garantiid ja akkreditiiivid	925.124 77	Osakonnad	992.868 50
Liikumata varandus	3.985.524 74	Aval. kreditorid	3.985.524 74
Makstud 0/0 ja komisjon	1.834.308 52	Rediskont ja laenuid teistes pankades	1.918.171 98
Kulud	217.078 47	Saadud 0/0 ja komisjon	818.576 62
Muud aktivad	185.577 76	Muud passivad	243.194 64
	756.122 30		
Kr.	23.213.057 22	Kr.	23.213.057 22

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, kõrgem s.,			Ölikoogid, linaseemne	pd.	3.30
Ameerika ja Inglise	pd.	7.80—8.—	" päevalille	"	3.15
" sõre, kõrgem sort	"		" soja tangud	"	3.40
" Ameerika ja Inglise	"	7.90—8.05	Jahu, päevalille	"	3.25
„J. Puhk ja Pojad“ rukkiyahu	"	3.50—3.90	Segajõutoit I s.	"	3.30
" pütül	"	5.00—5.20	" II s.	"	3.—
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski			Mais	"	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Suhkrupeedi koogid	"	—
klg. eest ühes valge puuvil-			Nisukliid	"	2.50
lase kotiga.			Puuvillane riie, Bjas	arss.	0.42—0.52
Pütülijahu:			" Mitkal	"	0.32—0.38
Rukkipütül patent (à 50 kg.)	puud	6.10	Lina, Liivi R. Saatejaam	pd.	—
" harilik	"	5.40	" Petseri	"	—
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	"	8.20	" Võru	"	—
„Kalev“	"	9.70	" Tartu	"	—
„Taara“	"	7.60	Linaseemned, õli, 90 % basis	"	—
„Kungla“	"	7.—	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2k.pest.	"	0.40—0.42
„Sampo“	"	6.60	" Newcastle	"	0.38—0.40
Manna	"	8.80	" sepa	"	0.41—0.43
Granular	"	8.—	Koks, valu	"	—
" poolsõre	"	8.40	" gaasi	"	0.65
" sõre	"	8.50	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	"	0.10
A/S. Rotermanni teh.:			" I " B	"	0.09
Jahu: nisu, pehme — sõre	"	6.30—8.30	" II "	"	0.075
" rukki	"	3.70—3.80	" III "	"	0.05
" pütül	"	4.90—5.—	" Fenolaat, Tallinn	"	1.70
Rukis Saksa	"	—	" Gudroom	"	2.25
" Ameerika	"	3.50—3.55	Riigi turbatööstus: „Turba“	"	0.21
Kaerad, toidu, välismaa	"	3.50—3.60	Põlevkivipigi	"	2.—
" külvi	"	—	Raud, sordi	"	2.25—2.30
Odrad, õlle	"	—	" vits	"	3.—3.80
" toidu	"	3.85—3.90	" plekk	"	3.20—4.20
Riis, Burma II	"	5.80—5.85	" plekk, tsingitud	"	5.80—6.20
Kartulid, eksport	"	1.50—1.75	Raudtalad	"	2.35—2.40
" piirituse	"	—	Teras, vedru	"	4.40—5.—
Kartulitärklis „Superieur“	"	7.25	" tööriistade	"	12.—14.
Piim, pudelites	ltr.	—	" talla	"	—
Või, eksport, I sort	pd.	46—48	Inglitina	"	90.—95.—
Margariin, välismaa	"	20—20.80	Seatina	"	10 50—11.
" kodumaa	"	18—20.80	Vaskplekk, punane	"	33.—33.50
Kaseiin, Eesti	"	13—13.50	" valge	"	32.—32.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa	"	28—28.50	Tsinkplekk	"	16.—
Munad, eksport I s.(kast 360 tk.)	kast	28.80	Masinaõli, Vene ja Poola	"	450.—460
" II s.(" 1440 tk.)	"	—	" Ameerika	"	490.—520
Kakao, Hollandi	pd.	26—34	" mootori	"	5.80—7.—
" Inglise	"	22—26	" Poola	"	5.70—11.—
" Ameerika	"	20—21	" auto	"	6.50—7.—
Kohv, Rio, Santos	"	46—48	" Poola	"	6.50—7.—
" Kesk-Ameerika sordid	"	55—73	Linaseemneõli	"	13.75—14.10
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	"	86—94	Värnits	"	14.50—16.—
" Orange Pekoe, Java	"	78.—88	Parafiinõli, Poola,	"	7.75—9.—
" Moning, Hiina	"	44—48	Tsilindriõli, Vene	"	—
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	"	—	" Ameerika haril. aur. 280 ⁰	"	5.10—6.—
" " Tshehosl.	"	6.55—6.60	" ülekuum. " 3200	"	7.50—8.—
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	6.45—6.50	Põlevkiviõli	"	1.70
" Java	"	6.30—6.35	Nafta, Vene	"	2.20—2.40
Siirup, kartuli, 420/0	"	7.75	" Ameerika	"	1.95—2.15
Glükoos	"	7.50	" Poola	"	—
Sool, lahtine, Saksa	"	0.50—0.52	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	2.65—2.70
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	48—50	vaadid	"	2.65—2.70
Heeringad, Yarmouth Mat-	"		" Am., sistern. ja vaadid	"	4.40—4.90
fulls	"	52—54	Bensiin, Vene	"	4.40—4.90
Heeringad, Schoti, Matties	"	43—45	" Ameerika	"	4.75—5.—
" Matfulls	"	50—54	" Poola	"	—
" Islandi Slo	"	28—30	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	—
Liha, sea, I sort	pd.	18.80—18.40	Pesuosoda, välismaa	pd.	—
looma, I sort	"	7.20—12	" kodumaa	"	1.85—1.90
			Seebikivi 720/0	"	4.85—5.10

Värvid, nigrosiin, veesulav, välism. pd.	88.—
" tsinkvalge, välism.	13.—13.60
" tinavalge, "	12.75—14
" ooker, "	3 10—4.35
Väetisained,	
salpeter, Norra 100 kg. tünn	19.—
" Tshiili 75 kott	17.—
" superfosfaat 18—20% 100 kg. "	5.60
" thomasjahu 16—17% 100 kg. "	5.10
" kaalisool 30% 100 kg.	—
" 40% " " " " " "	10.25
" kainiit 12% " " " " " "	4.80
Vävelhapuammoniaak 75 kg kott	18.—
Lubjalämmastik 100 kg. "	17.50
Vosvoriit, Eesti 25—27% 100 kg. "	5.—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% "	—
Paber, rotatsioonid pd	4.40
Tsement, Portland, Kunda pütt 10 pd. 10 nl. tünn	8.75
Tsement, Aseri	—
Kriit, toores pd.	—
" pestud " "	1.15—1.25
Asfalt " "	1.85
Kivitõrv, välismaa " "	2.80—3.10
Puutõrv " "	3.50—4
Lubi " "	0.43—0.50
Kips, tükkides " "	0.25
" jahvatatud " "	0.40
" krohvimise " "	0.60—0.70
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	1 10—1.25
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, I s. pd.	66.—70.
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort "	74.—74.50
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort "	68.—70.

Puuvill. Liverpooli börs.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest juulil 16. Ingl. pensil (d) loko 12 08, juulil 11.58, oktoobril 11 34, jaan. 11.22, juulil 17. Ingl. Pensil (d) loko 11.83, juulil 11.26, okt. 11.03, jaan. 10 93.

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	—
" — Ghent " "	—
" — Dundee " "	—
" — Belfast " "	—

Takud Puumaterjalid

	Standard	
Tallinn — London	" sh.	—
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	" "	—
" — Antwerpen	" "	38/—
" — Southampton	" "	42/—
" — Manchester	" "	50/—
" — Rotterdam	" "	—
" — Amsterdam	" "	—

Segakaup

Tallinn — Stettiin tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm	Rk. 10—30

Või

Tallinn — Stettiin tünn sh.	1/6
---------------------------------------	-----

Kartulid

Tallinn tonn Rkr.	—
-----------------------------	---

Tallinna börsi kursisedel.

		23. VII.	24. VII.	25. VII.	26. VII.	27. VII.	28. VII.
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.72 ¹ / ₂	3.72 ¹ / ₂	3.72 ¹ / ₂	3.72 ¹ / ₂	3.72 ¹ / ₂	3.72 ¹ / ₂
	M.	3.73 ¹ / ₂	3.73 ¹ / ₂	3.73 ¹ / ₂	3.73 ¹ / ₂	3.73 ¹ / ₂	3.73 ¹ / ₂
London	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.10	18.10	18.10	18.10
	M.	18.16	18.16	18.15	18.15	18.15	18.15
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	88.90	88.85	88.90	88.90	89—	89—
	M.	89.50	89.45	89.50	89.50	89.60	89.60
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	9.36	9.36	9.36	9.36	9.37	9.37
	M.	9.41	9.41	9.41	9.41	9.42	9.42
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.70	99.70	99.70	99.70	99.75	99.75
	M.	100.30	100.30	100.30	100.30	100.35	100.35
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.55	99.55	99.50	99.50	99.50	99.50
	M.	100.15	100.15	100.10	100.10	100.10	100.10
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.40	99.40	99.40	99.40	99.40	99.40
	M.	100.10	100.10	100.10	100.10	100.10	100.10
Paris	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60
	M.	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	149.85	149.85	149.85	149.85	149.85	149.90
	M.	150.65	150.65	150.65	150.65	150.65	150.70
Rita 103 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.85	71.85	71.85	71.85	71.85	71.85
	M.	72.35	72.35	72.35	72.35	72.35	72.35
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.70	71.75	71.70	71.75	71.75	71.75
	M.	72.30	72.35	72.30	72.35	72.35	72.35
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	51.90	51.90	51.85	51.85	51.85	51.85
	M.	52.40	52.40	52.35	52.35	52.35	52.35
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50
	M.	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90
Prah	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.50	52.50	52.50	52.55	52.55	52.55
	M.	53.10	53.10	53.10	53.15	53.15	53.15
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	64.95	64.90	64.85	64.90	64.90	64.90
	M.	65.60	65.60	65.55	65.60	65.60	65.60
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50
	M.	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	36.75	36.75	36.75	36.75	36.75	36.75
	M.	37.35	37.35	37.35	37.35	37.35	37.35
Moskva 100 rubla (tshekk)	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	191.—	191.—	191.—	191.—	191.—	191.—
	M.	192.50	192.50	192.50	192.50	192.50	192.50
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.45	72.45	72.40	72.40	72.40	72.40
	M.	73.05	73.05	73.—	73.—	73.—	73.—

Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank.

Peapank: Tallinnas, Suur Karja tänav nr. 7.

Osakonnad: Tartus, Wiljandis, Haapsalus, Narwas, Pärnus, Petseris ja Walgas.

Aktiwa **Bilanss 30. juunil 1928. a.** Passiwa

Kassa ja jooksw. arwed Eesti pangas	111.047.38	Aktiivkapital	2.000.000 —
Laenu ja diskonteeritud wekslid	5.850.597.15	Tagavarakapitalid	906.400 —
Wäärtpaberid	440.060.86	Kinniswara kustutuskapital	294.900 80
Wälisraha	29.045.55	Hoiusummad	3.292.105 98
Korrespondendid:		Korrespondendid:	
Loro	263.680.85	Loro	374.779.52
Nostro sisemaal	88 244.59	Nostro sisemaal	305.931.92
„ wälismaal	315.932.49		680.711 44
Osakonnad	461.865.44	Osakonnad	494.188.70
Kinniswara	742.843.55	Rediskont	374.141.26
Wallaswara	90 455.76	Garantiid	1.391.799 04
Garantiide deebitorid	1 391.799.04	Wäljamaksmata osakasu	76.873.30
Protestitud wekslid	15.127.40	Riigimaksud	3.006 26
Ärikulud	128.346.80	Saadud protsendid ja komisjon	401.234.98
Makst. protsendid ja komisjon	182.292.30	Aktsepteeritud maksud	43.193.35
Muud aktiwad	74 641.40	Endiste aastate puhaskasu arwe	22.752.89
		Muud passiwad	204.672 76
			Kr. 10.185.980.76
	Kr. 10.185.980.76	Innkassoweksliid ja dokum.	Kr. 1.274.246.04

Tallinna Juudi Ühispank.

Äriseis 30. juunil 1928.

Aktiwa	Passiwa		
Kassa, pangad ja wälisraha	85.029.27	Osakapital	48.648.—
Korrespondendid sisemaa „Nostro“	988.93	Liikwa varanduse kustutuskapital	1.657.53
do -väljamaa „Nostro“	4.778.39	Tagavarakapital	2.515.—
do sisemaa „Loro“	10.043.67	Hoiusummad ja jookswad arwed	511.274 35
Diskonteeritud wekslid	300.121.03	do konto-korrent arvel	10.124.—
Laenu konto-korrent arvel	437.854.27	Rediskont	215 485.44
Liikuv varandus	7.344.95	Korrespondendid väljamaa „Loro“	310.56
Garantiide deebitorid	15.260.16	do „ „Nostro“	46.053.47
Liikmete kohustused	12.250.—	Garantiide kreditorid	15.260.16
Üleminevad summad	5.479.84	Liikmete lisavastutus	12.250.—
Makstud %/0 ja komisjon	34.564 69	Üleminevad summad	713.31
Kulud	14.150.83	Väljamaksmata dividendid	2.769.89
Mitmesugused	10.500.28	Saadud %/0 ja komisjon	54.942.40
		Väljamaksmata hoiusummade %/0	13.085 35
		5 %/0 riigimaks	333.26
		Aktsepteeritud tratted	1.693.85
		Mitmesugused	1.249.74
	Kr. 938.366.31		Kr. 938.366.31

Eestimaa Kinnitus A.-S. „EKA“

AKTIVA.

Bilanss 31. detsembriks 1927. a.

PASSIVA.

Kassas ja pankades	26.712.628	Aktiakapital täiesti sissemakstud	24.000.000
Väärtpaberid ja vekslid portfellis	27.762.392	Tagavararakapital	7.284.434
Teistes kinnitusseltsides	14.542.773	Eri-tagavararakapital	616.549
Nõudmised agentide vastu	5.927.490	Kinnisvarade ja inventari kustutamise kapital	4.198.120
” mitmesuguste deebitoride vastu 6.851.162. —		Tagavarafond:	
Kinnisvarad	12.778.652	Preemiatagavara omal arvel — tulekinnitus 12.798.078. —	
Tallinna Majaomanikkude Krediid-Seltsi kustutamise fond	13.751.429	” ” — veokinnitus	7.184. —
Inventar	4.532	” ” — autokasko-	
Sissenõudmata protsendid	3.494.488	” ” — kinnitus	1.265.734
Kautsjonid	445.802	” ” — õnnetusju-	
Preemiatagavara-depot-elukinnitus	22.760	” ” — hustekinnitus	83.621
Laenuid elukinnituspoliiside peale	6.423.033	” ” — elukinnitus 20.302.500. —	
Aeglastatud preemiad-elukinnitus	548.400	Edasikinnitajate preemiatagavara —	
	1.980.317	elukinnitus	1.468.505. —
		Preemiaülekanne elukinnitus omal arvel 2.240.962. —	
		” ” — edasikinni-	
		tajate osa	175.035. —
		Kahjutagavara omal arvel — tulekinnitus	2.852.786. —
		” ” — veokinnitus	883.267. —
		” ” — autokasko-	
		” ” — kinnitus	17.500. —
		” ” — õnnetusjuhuste	
		kinnit. tasumaks.	1.126.050. —
		” ” — õnnetusjuh.	
		kinnit. pensioonid 1.788.825. —	
		” ” — elukinnitus	2.250. —
		Kohustused teiste kinnitusseltside vastu	6.670.678
		Kreditorid	11.244.672
		Obligatsioonid kinnisvarade peale	6.774.947
		Eitesaadud protsendid	28.700
		Käsirahad — elukinnitus	106.562
		Kinnitusvõtjate dividendi fond — elukinnitus	1.210.372
		Väljavõtmata dividend eelmistest aastatest	292.496
		Ametnikkude pensionifond	8.965
		Üleminevad summad	846.650
		Puhaskasu 1927. a.	1.105.225
			5.737.192
	108.467.201		108.467.201